

Ojitukseen liittyviä oikeustapauksia

HILJA AUTTO

OPAS 3 | 2022

OJITUKSEEN LIITTYVIÄ OIKEUSTAPAUKSIA

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: KEHA-keskus

ISBN 978-952-398-029-7 (PDF)

ISSN 2242-2935 (verkkójulkaisu)

URN:ISBN:978-952-398-029-7

www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

1. Johdanto	2
2. Ojitukseen liittyvä sääntely	3
3. Ojitukseen liittyviä oikeustapauksia.....	5
Lainvalintakysymyksiä.....	5
Toimivalta, kuuleminen ja muut menettelykysymykset.....	15
Uoman statuksen määrittely.....	30
Oikeus ojitukseen, ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys ja ojituksen toteuttaminen.....	34
4. Loppusanat	44
5. Lähteet.....	45
Säädökset.....	45
Oikeustapaukset aihealueittain	46
Kirjallisuus	47
Lyhenneluettelo	47
Kuvaluettelo	47

1. Johdanto

Selvitys sisältää tietoa ojitukseen liittyvästä sääntelystä ja ratkaisukäytännöstä. Selvityksessä esitellään ja tulkitaan pääasiassa valikoituja korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ja hallinto-oikeuden (HaO) päätöksiä. Lisäksi tapausten joukossa on aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskus) ratkaisuja. Selvityksen tarkoituksena on antaa tietoa ojitusta koskevasta oikeuskäytännöstä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille ja ELY-keskuksen vesiasiantuntijoille. Tarkoitus ei ole tarjota kaikenkattavaa esitystä ojitusta koskevasta laintulkintaongelmista, vaan käsitellä tiettyjä, usein tulkintaongelmia aiheuttavia aihekokonaisuuksia. Selvityksellä ei ole oikeudellista sitovuutta ja se tulee ymmärtää lähinnä tietopankkina vallitsevasta ratkaisukäytännöstä. Jokaisessa ratkaisutilanteessa tulee aina ottaa huomioon lain säädökset ja tapauksen yksilölliset piirteet.

Ojitusta koskevaan lainsäädäntöön liittyy useita ongelmakohtia. Vesilain, ympäristönsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain soveltamisala on osittain päällekkäinen, mikä johtaa lainvalintaongelmiin ja samalla myös erilaisten hallinnollisten menettelyiden rajausongelmiin.¹ Lisäksi ojitusta koskevassa sääntelyssä on määritelmiä, joiden väliset rajanvedot aiheuttavat tulkintaongelmia: valtaojan, ojan, puron ja noron määritelmien erot sekä kuivatusveden, huleveden ja jäteveden erot. Myös toimivaltakysymykset voivat aiheuttaa tulkintahaasteita. Tässä selvityksessä esitellään kyseisiin aiheisiin liittyviä oikeustapauksia. Aihealueet on valittu erityisesti kunnan viranomaisten tietotarpeita ajatellen.

Selvitys on tehty oikeustieteen opiskelijan toimesta osana opintoihin liittyvää harjoittelua. Selvitystä ovat kommentoineet ja hiomisessa avustaneet Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksesta ryhmäpäällikkö Sari Yli-Mannila, vesitalousasiantuntijat Outi Leppiniemi ja Marko Ojamaa sekä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksesta vesitalousasiantuntija Ilkka Närhi. Kiitokset myös hallinto-oikeustuomari Lasse Käsälälle kommentista ja korjausehdotuksista sekä vesitalousasiantuntija Mauri Keräselle tulkinta-avusta uoman statuksen määrittelyyn liittyvissä kysymyksissä.

¹ [YmVM 22/2010 vp — HE 277/2009 vp](#), YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 22/2010 vp, Hallituksen esitys vesilainsäädännön uudistamiseksi, s.10

2. Ojitukseen liittyvä sääntely

[Vesilain](#) (587/2011, VL) 5 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan ojituksella tarkoitetaan maan kuivattamiseksi taikka muunlaisen alueen käyttöä haittaavan veden poistamiseksi toteutettavia toimenpiteitä. Sellaisia ovat ojan tekeminen ja ojan, noron tai puron suurentaminen tai oikaiseminen. Lisäksi ojituksena käsitellään toimenpide, joka ei täytä vedenkorkeuden alentamishankkeen tunnusmerkistöä ja johon ei siksi sovelleta VL 6 luvun vedenkorkeuden muutoksia koskevia säännöksiä (VL 5:1). Ojitukseen liittyy paljon erityispiirteitä sen vuoksi, että maankuivatus voi olla kiinteistölle tarpeellinen, mutta samalla siitä voi aiheutua muille osallisille haittaa tulvana tai uomien kunnossapidon vaikeutumisenä. Ojitusta koskevassa sääntelyssä on myös naapurusoikeudellisia piirteitä, koska ojitus saattaa edellyttää oja-alueen maanomistajien yhteistoimintaa.²

Vesilain 5 luku koskee ojitusta ja sitä sovelletaan sekä itse ojitukseen että ojan käyttämiseen ja kunnossapitoon. Ojaa ei ole määritelty suoraan vesilaissa, mutta vesilain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä todetaan ojana pidettävän kaikkia maan kuivattamiseksi taikka muunlaisen alueen käyttöä haittaavan veden pois johtamiseksi tehtyjä avoumia tai putkia. Ojalla tarkoitetaan siten avo-ojan ja salaojan lisäksi sellaista viemäriä, jonka tarkoituksena on huleveden tai perustusten kuivatusveden johtaminen.³ Vesilaki on tunnettu vaikeaselkoisuudestaan ja tämä piirre näkyy myös ojitusta koskevassa sääntelyssä. Uutta vesilakia säädetäessä pyrkimyksenä oli selkeyttää useiden osittais-

muutoksien läpikäynnystä vesilakia,⁴ mutta myös uusi vesilaki sisältää useita tulkinnallisia kohtia.

Sovellettavan lain valinta tuottaa jatkuvasti vaikeuksia oji tuskysmyyksissä, koska ojitusta koskeva sääntely on hajautettu useampaan eri lakiin. Lainvalintakysymykset koskevat pääasiassa vesilain, [maankäyttö- ja rakennuslain](#) (132/1999, MRL) ja [ympäristönsuojelulain](#) (527/2014, YSL) rajapintoja. Maankäyttö- ja rakennuslain soveltamisala ulottuu maa-alueiden lisäksi myös vesialueisiin. Maankäyttö- ja rakennuslain 13 luku sisältää hulevesiä koskevat erityiset säännökset, joita sovelletaan rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle kertyvän sade- tai sulamisveden (hulevesi) hallintaan. Asemakaava-alueilla tapahtuvaan ojitamiseen sovelletaan tilanteesta riippuen joko maankäyttö- ja rakennuslakia tai vesilakia. Lakien välisestä tulkinnallisuudesta johtuen ojituskysymysten ratkaiseminen asemakaava-alueilla voi tuottaa ongelmia. Tätä käsitellään tarkemmin osiossa 3.

VL 1 luvun 7 §:n mukaan ojitusta koskevien asioiden toimivalta on jaettu aluehallintovirastolle, kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja ojitustoimitukselle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimivat vesilaissa tarkoitettuina valvontaviranomaisina. Tiivistetysti kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvat eräät ojituserimielisyydet ja ojitusta koskevien hakemusasioiden käsitteleminen, aluehallintovirastolle lupa-asiat ja ojitustoimitukselle sellaiset usean kiinteistön yhteiset ojitushankkeet, joihin tarvitaan suunnitelma ja kustan-

² Hollo 2021, s. 284—285.

³ HE 277/2009 vp, s. 90.

⁴ HE 277/2009 vp, s.6.

nusten osittelu.⁵ Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ei toimi lupaviranomaisena.⁶

Vesilaki sisältää useita tulkinnallisia määritelmiä, jotka tuottavat tulkintaongelmia lakia soveltaville viranomaisille. Esimerkiksi ojan, valtaojan, noron ja puron määritelmien tulkinnallisuus tuottaa säännöllisesti tulkintaongelmia. Vesilaissa on määritelty noro ja puro ja [valtioneuvoston asetuksessa eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta](#) (1250/2014, ns. nitraattiasetus) valtaoja. Ojaa ei ole määritelty vesilaissa, mutta määritelmä löytyy [vesilakia koskevasta hallituksen esityksestä](#) (HE 277/2009 vp, s. 90). Uoman statuksen määrittäminen on tärkeä kysymys, jotta esimerkiksi nitraattiasetuksen mukainen oikea suojaetäisyys osataan asettaa lantalan paikkaa suunniteltaessa. Nitraattiasetuksen mukaan valtaojan ja noron kohdalla suojaetäisyyden on oltava vähintään 25 metriä ja vesistön (esim. puron) kohdalla 50 metriä.⁷ Jos uomaa ei määritellä oikein, voi suojaetäisyys olla liian lyhyt, tai sitä ei ole ollenkaan. Kunnan viranomaisen voi joutua ottamaan kantaa uoman vesistöstatukseen esimerkiksi tilanteissa, joissa lantala suunnitteleva toiminnanharjoittaja tarvitsee neuvoa riittävän suojaetäisyyden suunnittelemiseksi lantalan ja uoman väliin. Oikean suojaetäisyyden määrittämiseksi on olennaista tunnistaa kyseessä olevan uoman oikeudellinen status, joka vaatii uoman fyysisten tunnusmerkkien punnitsemista uomien oikeudellisia tunnusmerkkejä vasten.

Ojitusta koskevan sääntelyn eräänä lähtökohtana on kiinteistönomistajan oikeus ryhtyä toimenpiteisiin kiinteistön käyttöä haittaavan veden poistamiseksi.⁸ Oikeus ojitamiseen ei ole kuitenkaan rajoitukseton, vaan siinä tulee ottaa huomioon haittojen minimoinnin

periaate, joka koskee kaikkia vesilain mukaisia hankkeita. Vesitaloushanke tulee toteuttaa ja vesivaroja ja alueita käyttää siten, ettei siitä aiheudu vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta ja ojitus toteutettava niin, ettei toiselle kuuluvalla alueella aiheudu vahingollista vettymistä tai muuta edunmenetystä (VL 2:7 ja 5:7). Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa edellytysten täyttyessä hyödynsaajalle oikeuden veden johtamiseen tai ojitamiseen (VL 5:9.1). Oikeus ojitamiseen voidaan antaa, jos se on tarpeen alueen tarkoituksenmukaista kuivattamista varten tai toisen alueella tapahtuvan vettymisen tai muun edunmenetyksen estämiseksi. (VL 5:9.2)

Ojitusta palvelevien käyttöoikeuksien ja niitä tukevien sopimusten pysyvyyden varmistaminen on keskeistä olosuhteiden pysyvyyden kannalta. Tästä syystä on säädetty, että asianosaisten väliseen kirjalliseen sopimukseen tai VL 5 luvun 9 §:n mukaiseen viranomaisen sijoituspäätökseen perustuva oikeus ojan tekemiseen toisen maalle ja veden johtamiseen toisen ojaan on voimassa kiinteistöjen omistussuhteiden myöhemmistä muutoksista riippumatta (VL 5:11.1). Vesilaki sisältää myös säännöksiä ojitajan yleisistä velvollisuuksista (VL 5:7–8). Vesilain yleinen velvoite on, että kun oja on tehty, hyödynsaajan tai hyödynsaajien on huolehdittava ojan kunnossapidosta. Jos ojitusta varten on perustettu ojitusyhteisö, kohdistuu velvollisuus siihen (VL 5:8). Osiossa 3.4 käsitellään tarkemmin ojitusoikeuteen ja sen pysyvyyteen sekä ojituksen toteuttamiseen liittyviä kysymyksiä.

Seuraavassa luvussa esitellään ojitusta koskevaa sääntelyä ja oikeustapauksia aihealueittain, joita ovat 1) lainvalintakysymyksiä 2) toimivalta, kuuleminen ja muut menettelykysymykset, 3) uoman statuksen määrittäminen sekä 4) oikeus ojitukseen, ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys ja ojituksen toteuttaminen.

5 Keränen 2016, s. 13. Järvenpää & Savolainen 2015, s. 30.

6 Keränen 2016, s. 3.

7 Nitraattiasetuksen 4 §, 3 ja 4-kohdat.

8 HE 277/2009 vp, s.89.

3. Ojitukseen liittyviä oikeustapauksia

Lainvalintakysymyksiä

Kuten edellä johdannossa todettiin, voi sovellettavan lain valinta tuottaa vaikeuksia ojituskysymyksissä. Lainvalintakysymykset koskevat pääasiassa vesilain, maankäyttö- ja rakennuslain ja ympäristönsuojelulain rajapintoja. Erityisesti asemakaava-alueilla vesilain ja maankäyttö- ja rakennuslain väliset rajapinnat tuottavat tulkintahankaluuksia.⁹ Käytännön työssä viranomaisen saattaa joutua ratkaisemaan, tuleeko asemakaava-alueella tapahtuvaan ojan sijoittamista koskevaan kysymykseen soveltaa maankäyttö- ja rakennuslain vai vesilain säännöksiä.

Maankäyttö- ja rakennuslain ja vesilain sääntely on ollut osittain päällekkäistä siten, että asemakaava-alueella ja vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella molempia lakeja on voitu soveltaa ojan, viemärin tai vesijohdon sijoittamista koskevassa asiassa. Nykyään kummasakin laissa säädetään ojan ja laitteiden sijoittamisesta keskinäisin viittauksin. Pääsääntönä on, että oikeuden myöntämisestä päätetään MRL 161 §:n mukaisesti.¹⁰ Kyseistä lainkohtaa sovelletaan, jos asemakaava-alueella on tarpeen tehdä VL 5 luvun 9 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti oja tai sijoittaa ojitusta varten tarpeellinen suojapenger tai pumppuasema toisen alueelle, ja asiasta ei sovita (MRL 161a.2 § ja VL 5:9.3). Asia ratkaistaan kuitenkin vesilain ojitussäännösten mukaan,

jos (VL5:9.3 ja MRL 161 a.3 §): kyse on MRL:n mukaisesta ranta-asetakaava-alueesta, ojitus palvelee asemakaavassa osoitettujen maa- ja metsätalousalueiden maankuivatusta, ojitus sijoittuu suurimmalta osin asemakaava-alueen ulkopuolelle, ojituksesta aiheutuu haittaa tai veden johtamisen tarvetta kolmannen omistamalle kiinteistölle, tai ojitus edellyttää aluehallintoviraston lupaa tai ojitustoimituksen päätöstä. MRL 161 §:n soveltaminen rajoittuu vain edellä mainittuun ojan, suojapenger tai pumppuaseman tekemiseen. Asemakaava-alueella tapahtuva puron tai noron perkaus toisen alueella jää soveltamisen ulkopuolelle ja siten näissä tilanteissa noudatetaan vesilakia. (MRL 161a.2§; VL 5:9.3) Asemakaava-alueen ulkopuolella tapahtuvaan ojitukseen sovelletaan vesilain säännöksiä. Jäljempänä esiteltävä Vaasan HaO 25.6.2020 ratkaisu käsittelee sovellettavan lain valintaa asemakaava-alueella.

Ojitussääntelyssä tulkintakysymyksiä aiheutuu myös ojan kunnossapitoon liittyvistä vastuista niin asemakaava-alueilla kuin yleiskaava-alueillakin. Hulevesien hallintaan ja perustusten kuivatusvesiin sovelletaan MRL 13a lukua. MRL 103 e §:n mukaan kiinteistön omistaja tai haltija vastaa kiinteistönsä hulevesien hallinnasta kiinteistön rajalle saakka. MRL 103 b §:n mukaan hulevesien hallinnalla tarkoitetaan hulevesien imeyttämiseen, viivytämiseen, johtamiseen, viemärintiin ja käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä. Hulevesien

⁹ Ks. jäljempänä oikeustapaus Vaasan HaO 25.6.2020, joka ilmentää hyvin MRL 161 a §:n ja VL 5:9:n tulkintaongelmia.

¹⁰ Hollo 2021, s. 300.

hallinta käsittäisi kaikki tähän tarkoitetut toimenpiteet, erityisesti kiinteistön hulevesijärjestelmien rakentamisen ja kunnossapidon ottaen huomioon uudessa 103 c §:ssä hulevesien hallinnalle asetettavat yleiset tavoitteet.¹¹ MRL 103i §:n mukaan kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella ja voi ottaa järjestettäväkseen hallinnan muillakin alueilla. Hallituksen esityksessä vesihuoltolain ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta todetaan, että kunnan järjestämisvastuu rajoittuu asemakaava-alueeseen ja kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää hulevesien keskitettyä poisjohtamista ja käsittelyä asemakaava-alueiden ulkopuolella.¹²

Ojituskysymyksissä viranomainen saattaa joutua ratkaisemaan kysymyksen johdettavan veden laadusta ja vaikutuksista. Kuivatusvesi, hulevesi ja jätevesi tarkoittavat kaikki ojituksessa johdettavia vesiä ja niiden määritelmät löytyvät eri säädöksistä. Kysymys johdettavan veden laadusta on tärkeä muun muassa siksi, että tunnistetaan oikea viranomainen, mahdollinen luvan tarve ja oikea lupamenettely. Termi kuivatusvesi tulee vesilain, hulevesi maankäyttö- ja rakennuslaista ja jätevesi ympäristönsuojelulaista. Vesilain ojituksessa johdettavasta vedestä käytetään ilmaisuja ”kuivatusvesi” ja ”alueen käyttöä haittaava vesi”. Nämä ilmaisut jättävät epäselviksi, missä määrin ojituksen yhteydessä johdettavassa vedessä voi olla epäpuhtauksia ja mikä niiden alkuperä on.¹³ Hulevesiksi katsotaan tai niihin rinnastetaan rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle kertyvä sade- tai sulamisvesi sekä perustusten kuivatusvesi. Hulevesien laadusta riippuen niiden johtamisesta voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Jäljempänä esiteltävä Vaasan HaO 02.06.2021 ratkaisu ilmentää sitä, miksi viranomaisen on tärkeää hank-

kia selvitystä johdettavan veden laadusta: jos veden laatua ei selvitetä, ei voida myöskään ratkaista toimivaltaista viranomaista ja luvan tarpeellisuutta koskevia kysymyksiä.

YSL 5 § mukaan jätevedellä tarkoitetaan sellaista käytöstä poistettua vettä, pilaantuneelta alueelta johdettavaa vettä tai ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan käytetyltä alueelta johdettavaa vettä, josta voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Ympäristönsuojelulain vesiensuojelusääntely ei koske vain jätevesien johtamista, vaan muunkinlaisen haittavesien päästön ehkäisemistä, jos seurauksena voi olla vesien pilaantuminen. Hulevesien johtamisesta aiheutuva pilaantuminen tai pilaantumisen vaara voi aiheuttaa luvan tarpeen, johon tilanteesta riippuen tulee hakea vesilain tai ympäristönsuojelulain mukaista lupaa. Ojitus, jossa on kyse muusta kuin ympäristölupaa edellyttävästä toiminnasta ja josta aiheutuu pilaantumisen vaaraa vesialueella, vaatii vesilain mukaisen luvan (VL 5:3). Jos taas ympäristölupaa vaativaan toimintaan liittyy hulevesiä, joista voi aiheutua pilaantumista, pilaantumisen ehkäisemistä koskevat määräykset annetaan ympäristönsuojelulain mukaisessa lupapäätöksessä.¹⁴ Esimerkiksi ratkaisussa [Vaasan HaO 6.2.2018](#) oli ratkaistavana kysymys, edellyttikö ojitustoiminnassa tarkoitettu hanke ympäristönsuojelulain vai vesilain mukaista lupaa. Tapaus esitellään tarkemmin jäljempänä.

Seuraavaksi esitellään lainvalintakysymyksiin liittyviä oikeustapauksia.

11 HE 218/2013 vp, s. 58.

12 HE 218/2013 vp, s. 60.

13 Hollo 2021, s. 288—290.

14 Hollo 2021, s. 288—290. Ks. myös Hulevesiopas, s. 30. YSL 27.2 §:n säännöksen mukaan ympäristölupa on oltava toimintaan, josta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista eikä kyse ole vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta.

Vaasan HaO 25.6.2020, Diaarinumero 00922/18/5205

Avainsanat: Sovellettava laki – Maankäyttö- ja rakennuslaki – Vesilaki – Ojitus asemakaava-alueella – Oikeus ojitukseen – Ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys – Ojituksesta ei ole tehty kirjallista sopimusta – Ojituksen kustannusten jakautuminen – Ojituksen hyödynsaajat

Asiassa oli kyse siitä, että tilan A omistaja vaati kunnan tekniseltä lautakunnalta kuivatusojan sijaintipaikan siirtoa siten, että naapurikiinteistön B vesiä ei saa enää johtaa entistä reittiä hänen kiinteistönsä kautta, koska oja haittaa hänen kiinteistöllään olevien peltolohkojen viljelyä. Kiinteistön A omistaja kyseenalaisti aiemmin tehdyn ojituksen oikeusperustan, koska ojituksesta ei ollut tehty sopimusta. Kiinteistöt olivat aiemmin muodostaneet yhden maanomistajan hallussa olevan yhtenäisen kiinteistön, joka on lohkottu, ja saman kiinteistönomistajan toimesta tehty oja molempien kiinteistöjen läpi. Oja oli aikanaan kaivettu pelto-aiden kuivatusta varten, mutta sittemmin se on palvellut tonttialueiden maankuivatusta. Naapuri-tilan B omistajan puolesta oja olisi saanut pysyä nykyisellä paikallaan.

Kunnan tekninen lautakunta päätti ojan siirrettäväksi siten, että ojaa jatketaan ensin kiinteistörajaa pitkin kohti jokea ja kaarretaan siten metsikön reunan suuntaisesti ja oja säilyisi osittain tilan A puolella. Tekninen lautakunta totesi päätöksessään kysymyksessä olevan hulevesien johtaminen olemassa olevaan, jo vakiintuneeseen ojaan ja kyseessä olevan ennemmin ojitusasiasta kuin hulevesien hallinnasta. Maankäyttö- ja rakennuslain hulevesipykäliä voitaisiin tulkita, jos kyseessä olisi hulevesien johtaminen rakennetulla alueella maan pinnalle, rakennuksen katolle tai muulle pinnalle,

tai jos kyseessä olisi kiinteistöjen välinen korkeusero tai erityinen pinnan muodostuma, maalaji tai pinnoite, joka ei läpäise hulevesiä. Teknisen lautakunnan mielestä naapurilla oli oikeus jatkaa vesien laskua maanomistajan puolelle menevään ojaan VL 5 luvun 11 §:n nojalla, koska naapurikiinteistöt olivat olleet aiemmin samaa kiinteistöä.

Tilan A omistaja valitti teknisen lautakunnan päätöksestä hallinto-oikeuteen kyseenalaistaen oikeuden vesien laskemiseen hänen kiinteistönsä kautta. Hänen mielestään tilan B omistajalla ei ollut oikeutta vesien laskemiseen hänen kiinteistönsä kautta ja päätös perustui virheelliseen lain soveltamiseen, koska ojan kaivamisesta ei ole koskaan tehty kirjallista sopimusta ja kiinteistöt oli lohkottu, eikä ojasta tai oikeudesta ollut merkintää voimassa olevassa asemakaavassa. Tilan A omistajan mukaan VL 5 luvun 11 §:n mukaista ojitusta koskevan oikeuden pysyvyyttä ei voida ottaa päätöksenteon lähtökohdaksi, koska oja oli tehty vasta lohkomisen jälkeen. HaO hylkäsi valituksen seuraavilla perusteilla: VL 5 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan asianosaisten väliseen kirjalliseen sopimukseen tai 9 §:n mukaiseen päätökseen perustuva oikeus ojan tekemiseen toisen maalle ja veden johtamiseen toisen ojaan on voimassa kiinteistöjen omistussuhteiden myöhemmistä muutoksista riippumatta. Saman lainkohdan 2 momentin mukaan ojaa pidetään sopimuksen perusteella toisen maalle tehtynä, jos ennestään yhden kiinteistön alueella oleva oja tulee kiinteistöjaotuksen muuttumisen vuoksi kulkemaan useamman kiinteistön alueella eikä toisin ole sovittu tai määrätty. Tällaiseen ojaan sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään.

HaO hylkää tilan A omistajan valituksen. Ojitus pidetään sopimuksen perusteella toisen maalle tehtynä, koska kyse on ennen yhden kiinteistön alueella sijainneesta ojasta, joka kiinteistöjaostusten myötä kulkee useamman kiinteistön alueella (VL 5:11). Ojitus koskevan oikeuden pysyvyyttä siis suojataan. HaO:n näkemyksen mukaan asia tuli ratkaista ojan paikan osalta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti, koska oja sijaitsee asemakaavan erillispientalojen korttelialueella (AO), lähivirkistysalueella (VL) sekä jalankululle ja polkupyöräilylle merkityllä alueella (pp/jk). Muiden kuin ojan sijaintia koskevien seikkojen osalta ratkaisu tehdään vesilain mukaisesti. HaO katsoi teknisen lautakunnan päätöksen olevan tehty maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ojan sijoittamisen osalta ja muiden seikkojen, kuten kustannusten jaon osalta vesilain mukaisesti.

VL 5 luvun 9 §:n 3 momentin mukaan asemakaava-alueella 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua oikeuden antamista koskevaan asiaan sovelletaan, mitä MRL 161 a 2 ja 3 momentissa säädetään, jollei: 1) kyse ole maankäyttö- ja rakennuslain 10 luvussa tarkoitettusta ranta-asemakaava-alueesta; 2) ojitus palvele asemakaavassa osoitettujen maa- ja metsätalousalueiden maankuivatusta; 3) ojitus sijoitu suurimmalta osin asemakaava-alueen ulkopuolelle; 4) ojituksesta aiheudu haittaa tai veden johtamisen tarvetta kolmannen omistamalle kiinteistölle; tai 5) ojitus edellytä lupaviranomaisen antamaa lupaa tai ojitustoimituksen päätöstä.

Säännöksen sisältö on toisin sanottuna se, että pääsääntöisesti asemakaava-alueella ojituksen sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslakia ja vesilakia 1-5 kohdissa luetelluissa tilanteissa.

Jos mikään edellä mainituista 1–5 kohdista ei täyty, mennään siis pääsäännön mukaan. Tapauksessa ei täytynyt mikään VL 5 luvun 9 §:n 3 momentin edellytyksistä, joten siksi ratkaisu tuli tehdä pääsäännön mukaisesti, eli maankäyttö- ja rakennuslain nojalla. Jos tilanne olisi ollut se, että oja olisi sijainnut asemakaavan maa- ja metsätalousalueella, olisi säännös soveltunut ja myös ojan sijoittamista koskevaan kysymykseen sovellettu vesilakia. Nämä säännöt pätevät siis asemakaava-alueilla, yleiskaava-alueilla asia ratkaistaan vesilain mukaisesti.

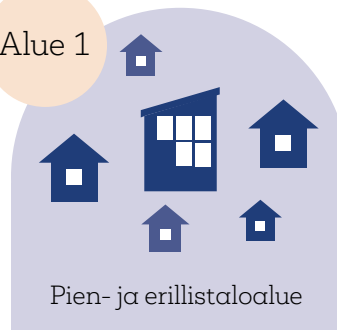
Seuraavassa VL 5:9:n ja MRL 161 a §:n soveltamista hahmottava kuva:

Pohdintatehtävä:

Kumpikin alueista (1 ja 2) sijaitsevat asemakaava-alueella ja siellä sijaitsee oja. Kummassakin tapauksessa on kyse ojan siirtämisestä ja oja sijaitsee naapureiden A ja B kiinteistöillä. Alue 1 on merkitty pien- ja erillistaloalueeksi ja alue 2 maa- ja metsätalousalueeksi. Luvan tarvetta ei ole.

Mitä lakia sovelletaan ojan siirtoa koskevaan kysymykseen alueella 1 ja alueella 2? Entä miten lain mukaan ojan siirtämiseen liittyvät kustannukset ratkaistaan?

Alue 1

Pien- ja erillistaloalue

Vastaus:

Alueen 1 osalta ojan sijoittamiseen sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslakia ja kustannuksiin liittyvät kysymykset ratkaistaan vesilain mukaisesti.

Alue 2

Maa- ja metsätalousalue

Alueen 2 osalta sovelletaan vesilakia sekä ojan sijoittamiseen että kustannuksiin liittyviin kysymyksiin.

Kuva 1. Kuvitettu pohdintatehtävä VL 5:9:n ja MRL 161 a §:n soveltamisesta.

Yllä oleva kuva ilmentää vesilain (VL 5:9) ja maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 161 a §) välistä suhdetta asemakaava-alueella. Pohdintatehtävä kuuluu seuraavasti: kumpikin alueista (1 ja 2) sijaitsevat asemakaava-alueella ja siellä sijaitsee oja. Kummassakin tapauksessa on kyse ojan siirtämisestä ja oja sijaitsee naapureiden A ja B kiinteistöillä. 1 on merkitty pien- ja erillistaloalueeksi ja 2 maa- ja metsätalousalueeksi. Mitä lakia sovelletaan ojan siirtoa koskevaan kysymykseen alueella 1 ja alueella 2? Entä mitä lain mukaan ojan siirtämiseen liittyvät kustannukset ratkaistaan? Vastaus on, että alueen 1 osalta ojan sijoittamiseen sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslakia ja kustannuksiin liittyvät kysymykset ratkaistaan vesilain mukaisesti, kun taas alueen 2 osalta sovelletaan vesilakia

sekä ojan sijoittamiseen että kustannuksiin liittyviin kysymyksiin. Perusteluna on se, että alue 2:n osalta täytyvät vesilain soveltamisen edellytykset asemakaava-alueella, koska kyse on ojituksen, joka palvelee asemakaavassa osoitettujen maa- ja metsätalousalueiden maankuivatusta (VL 5:9.3:n 2 kohta). Sen sijaan VL 5 luvun 9 §:n 3 momentissa ei mainita pien- ja erillistaloalueita, joten siitä syystä 1 alueen kohdalla ei voida soveltaa vesilakia, vaan maankäyttö- ja rakennuslakia. Kuvaa ei tule ymmärtää ratkaisuohejeksi käytännön tulkintakysymyksiin, vaan jokaisessa tilanteessa tulee olla huomioon lain säännökset ja tapauksen yksilölliset piirteet.

KHO 16.9.2011, Taltio 2645, Diaarinumero 3916/1/09

Avainsanat: Hulevesi – Sadevesiviemäri – Putkioja – Sovellettava laki – Toimivalta – Kunnan rakennusvalvontaviranomainen – Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen – Maankäyttö- ja rakennuslaki – Vesilaki – Ojitus – Viemärisuunnitelma

Tapauksessa oli kyse siitä, että tonttien A ja B omistajat vaativat rakennuslautakunnalta naapuritontin C sadevesiviemäroinnin toteuttamista vuonna 2000 vahvistetun suunnitelman mukaan ja myöhemmin hyväksytyyn vesi- ja viemärisuunnitelman kumoamista. Myöhemmin hyväksytyssä suunnitelmassa naapurin sadevesiviemärointi tapahtuisi tonttien A ja B:n kiinteistöllä sijaitsevien putkien ja kaivon kautta. A ja B eivät naapureina olleet antaneet suostumustaan käyttää tonteillaan sijainnutta sadevesiputkea ja sadevesikaivoa tontin C sadevesien johtamiseen. Rakennuslautakunta hylkäsi vaatimuksen viitaten MRL 161 ja 162 §:n sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 81 §:n johtojen sijoittamista koskevaan sääntelyyn. HaO kumosi rakennuslautakunnan päätöksen ja siirsi asian kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ratkaistavaksi katsoen, että hakemuksessa ei ollut ollut kysymys rakennuslautakunnan toimivaltaan kuuluvasta johtojen sijoittamista koskevasta asiasta eikä MRL 161 §:ssä tarkoitettua velvollisuudesta sallia sijoittaa toista kiinteistöä palveleva johto toisen omistamalle maalle. Sen sijaan kysymys saattoi olla VVL 6 luvussa säädetystä oikeudesta ojittamiseen ja erityisesti saman luvun 9 §:ssä mainitusta oikeudesta johtaa maan kuivattamisesta aiheutunut vesi toiselle kuuluvaan putkiojaan.

KHO:n mukaan johdon sijoittamisesta tontin A alueelle ollut määrätty MRL 161 §:n nojalla eikä sijoittamiseen ollut muunkaan lainsäädännön tai suostumuksen nojalla perustettu rasietta tai muuta oikeutta. Rakennuslautakunnan päätöstä, joka oli annettu tonttien A ja B omistajien vireilepanon johdosta, ei myöskään ollut pidettävä MRL 161 tai 162 §:ssä tarkoitettuna päätöksenä. KHO:n mukaan vesihuoltolaitoksen hyväksymä suunnitelma ei muodostanut oikeusperustetta liittää tontin putkistoa toisen tontin alueella olevaan sadevesiviemäriin. Oikeus johtaa kuivatusvettä veden johtamiseen käytettävään, toiselle kuuluvaan putkijohtoon voidaan ilman johdon omistajan suostumusta perustaa vain VVL 6 luvun 9 §:n perusteella. Asiassa toimivaltainen viranomainen oli kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, joka voi ojitusta koskevana asiana samalla myös päättää VVL 6 luvun 4 §:n perusteella sadevesiviemärin sijoittamisesta toisen kiinteistölle ja siellä myös muuhun paikkaan. Merkitystä asian ratkaisun kannalta ei ollut sillä, sijaitsevatko kiinteistöt asema-kaava-alueella. Hakemuksessa ei ollut ollut kysymys rakennuslautakunnan toimivaltaan kuuluvasta johtojen sijoittamista koskevasta asiasta eikä MRL 161 §:ssä tarkoitettua velvollisuudesta sallia sijoittaa toista kiinteistöä palveleva johto toisen omistamalle maalle. Sen sijaan kysymys saattoi olla VVL 6 luvussa säädetystä oikeudesta ojittamiseen ja erityisesti saman luvun 9 §:ssä mainitusta oikeudesta johtaa maan kuivattamisesta aiheutunut vesi toiselle kuuluvaan putkiojaan. Näillä perusteilla HaO oli menetellyt oikein siirtäessään asian kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

**Vaasan HaO, 02.06.2021, Diaarinumero
00990/19/5211**

Avainsanat: Sovellettava laki – Maankäyttö- ja rakennuslaki – Vesilaki – Ympäristönsuojelulaki – Asiavirhe – Puutteellinen selvitys – Asemakaava – Vastuu hulevesien hallinnasta

Valittajien mielestä kaupunki johti pilaantumista aiheuttavia hulevesiä heidän maillensa ja vesialueillaan ja kaupunki oli laiminlyönyt MRL 103 i §:n mukaisen vastuunsa asemakaava-alueen hulevesien hallinnasta. Valittajat hakivat hallintopakkoa aluehallintovirastolta, joka oli siirtänyt asian hallintolain 21 §:n nojalla asiassa käsityksensä mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle, eli kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Valittajien mielestä toimivalta olisi kuulunut AVI:lle ja sen olisi tullut ratkaista asia. Valittajien mukaan ojitukselle olisi pitänyt hakea lupaviranomaisen lupa, koska ojitus aiheutti ravinnekuormituksen lisääntymistä vastaanottavalla vesialueella eli pilaantumista. Siten myöskään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella ei olisi päätäntävaltaa asiassa. AVI perusteli asian siirtämistä kunnan viranomaiselle sillä, että hulevesijärjestelyt tai ojan käyttäminen eivät pääsääntöisesti edellytä AVI:n myöntämiä vesitalous- tai ympäristölupia. Valittajat vaativat hallinto-oikeudelta AVI:n päätöksen kumoamista ja hallintopakkohakemuksen palauttamista AVI:n käsiteltäväksi.

HaO:n mielestä asiaa ei oltu AVI:n toimesta selvitetty tarpeeksi, koska ei ollut selvitetty veden laadua, joka vaikuttaa lainvalintaan ja toimivaltaisen viranomaisen määräytymiseen. AVI oli siis tehnyt asiavirheen, koska päätöksenteon perusteena olevat selvitykset olivat ilmeisen puutteellisia (HL 31.1 §). AVI oli tehnyt päätöksen lähinnä hakijoi-

den toimittaman selvityksen perusteella ja jättänyt asian tutkimatta ennenaikaisesti, vaikka selvityksen perusteella ei olisi pystynyt ratkaisemaan toimivaltakysymystä. AVI:n olisi tullut HL 31 §:n mukaisesti huolehtia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ja hankkia asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset, eikä jäädä pelkästään hakijoiden toimittaman selvityksen varaan. Tästä syystä HaO kumosi päätöksen ja palautti asian uudelleen aluehallintoviraston käsiteltäväksi.

KHO 2014:79, Taltio 1599, Diaarinumero 2811/1/12

Avainsanat: Sovellettava laki – Maankäyttö- ja rakennuslaki – Viemärin ja vesijohdon sijoittaminen – Vesialue – Vesilain mukaisen luvan tarve – Pysyvän käyttöoikeuden myöntäminen – Lakien välinen ensisijaisuus

Tapauksessa oli kyse siitä, oliko kunnan tekninen lautakunta voinut hyväksyä hakemuksen vesi- ja viemärijohdon sijoittamisesta Pirttijärven pohjaan yksinomaan MRL 161 §:n nojalla. Johdot olisi sijoitettu kahden kilometrin matkalle järven pohjaan yhteisen vesialueen osakaskunnan alueelle ja osakaskunta vastusti tätä hanketta. Kunnan lautakunta hyväksyi johdon sijoittamista koskevan hakemuksen ja osakaskunta valitti asiasta hallinto-oikeuteen. HaO pysytti lautakunnan päätöksen ja osakaskunta valitti asiasta edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. KHO kumosi lautakunnan ja HaO:n päätökset ja hylkäsi lupahakemuksen. Kun otettiin erityisesti huomioon johtolinjauksen pitkä matka järven pohjassa, vesiympäristöstä ja vesialueen käytöstä saatu selvitys sekä osaltaan myös viemäristä johtuva vesistön pilaantumisriski, vesi- ja viemärijohdon sijoittamisesta saattoi aiheutua sellaisia seurauksia, että hankkeeseen olisi tullut

hakea lupaa VL 1 luvun 15 §:n ja 1 luvun 19§:n perusteella. Johtojen sijoittamisesta ei näin ollen voitu päättää MRL 161 §:n nojalla.

Tapauksessa hakemus vesi- ja viemärijohdon sijoittamiseksi oli tullut vireille ja asia ratkaistu ennen uuden vesilain säätämistä, mutta ratkaisu on edelleen ajankohtainen.¹⁵ Vanha MRL 161 § soveltui sekä maa- että vesialueisiin, mutta tapauksessa oli perusteita asian ratkaisemiselle vesilain mukaisessa lupapäätöksessä. Johdosta saattoi aiheutua pilaantumisvaikutuksia ja vesilain mukainen lupaharkinta otti laajemmin huomioon vesiympäristössä aiheutuvat haitat ja hankkeen hyödyt, kuin MRL 161 §:n mukainen päätösharkinta. Nykyinen MRL 161 §:n soveltuu vain johdon sijoittamiseen maa-alueilla ja johdon sijoittamiseen vesialueelle sovelletaan vesilakia. Tapaus ratkaisi samalla tavalla myös uuden lain nojalla.

Vaasan HaO 6.2.2018, Diaarinumero 00337/15/5132

Avainsanat: Sovellettava laki – Ympäristönsuojelulaki – Luvanvaraisuus

Asiassa oli valituksen johdosta ratkaistavana, edellyttikö ojitusilmoituksessa tarkoitettu hanke ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa. Tapauksessa oli tehty ojitusilmoitus pellonraivauksesta. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri on hallintopakkovalituksessaan vaatinut, että toiminnanharjoittaja on veloitettava hakemaan ympäristölupa ojitukselle. ELY-keskus hylkäsi luonnonsuojeluliiton hakemuksen sillä perusteella, että asiassa ei ollut esitetty sellaisia vesistön pilaantumiseen liittyviä seikkoja, joiden vuoksi hankkeelle tulisi vaatia ympäristönsuojelulain mukaista lupaa. Ojituksesta olisi kuitenkin tullut tehdä VL 5 luvun 6 §:n mukainen ilmoitus, jonka perusteella olisi edellytetty vesiensuojelurakenteiden tekemistä. Luonnonsuojeluliitto vaati ELY-keskuksen päätöksen kumoamista sillä perusteella, että toiminta edellytti ympäristölupaa. HaO katsoi VL 5 luvun 3 §:n nojalla, että ojitusta on pidettävä sellaisena vesilaissa tarkoitettuna hankkeena, jota koskeva vesistön pilaantumisvaikutus tulee käsitellä vesitalousasiana. VL 5:3:n mukaan ojituksella sekä ojan käyttämisellä ja kunnossapidolla on oltava vesilain mukainen lupaviranomaisen lupa, jos se voi aiheuttaa 1) YSL 5.1:n 2 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella tai 2) 3.2 §:ssä tarkoitettuja seurauksia, jollei kysymys ole yksinomaan puron yläpuolisella alueella suoritettavan ojituksen aiheuttamasta puron virtaaman muuttumisesta. VL 3 luvun 10 §:n 3 momentin mukaan, jos vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta aiheutuu ympäristönsuojelulain 5 §:ssä tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella tai sen vaaraa, lupamääräyksiä annettaessa on sovellet-

¹⁵ KHO toteaa ratkaisussaan KHO 2014:79: ”Oikeustilan ei voida katsoa muuttuneen tältä osin myöskään maankäyttö- ja rakennuslain muuttamista koskevalla lailla (589/2011) ja vesilailla (587/2011).

tava myös, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään lupamääräysten antamisesta. Hallituksen esityksessä vesilainsäädännön uudistamiseksi (HE 277/2009 vp) on VL 3 luvun 10 §:n 3 momentissa perusteluna todettu, että kaikissa lupaa edellyttävissä vesitaloushankkeissa tulisi ottaa huomioon myös vesistön pilaantuminen tai sen vaara. Sellainen vesitaloushanke, joka ei vesistövaikutustensa perusteella edellyttäisi vesilain mukaista lupaa, mutta josta saattaisi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa, käsiteltäisiin ympäristönsuojelulain mukaisessa menettelyssä. Näillä edellä mainituilla perusteilla ojitus ei siten voi hallintopakko-hakemuksessa tarkoitetun vesistön pilaantumisen perusteella edellyttää ympäristölupaa. Sen vuoksi ELY-keskuksen päätöksen muuttamiselle ei ollut aihetta ja luonnonsuojeluliiton valitus hylättiin.

KHO 23.3.2016, Taltio 1012, Diaarinumero 2930/1/15

Avainsanat: Sovellettava laki – Ympäristönsuojelulaki – Vesien johtaminen toisen ojaan – Johdettavien vesien laatu – Jätevesi – Hulevesi

Tapauksessa oli kyse ojituksesta ja vesien johtamisesta toisen ojaan. Kunnan ympäristölautakunta oli myöntänyt vesihuolto-osuuskunnalle VL 5 luvun 9 §:n ja 14 §:n mukaisen oikeuden johtaa vettä A:n omistaman tilan alueella olevaan ojaan, joka johtaa vettä edelleen ojitusyhtiön ojaan. A ja ojitusyhtiö valittivat asiasta hallinto-oikeuteen. Osapuolilla oli erimielisyyttä ylipäätään vesien johtamisesta toisen ojaan ja toisaalta johdettavien vesien laadusta: valittajien mukaan kyse oli jätevesistä, toisen osapuolen mielestä kyseessä olivat vain ”tavanomaiset pintavedet”. Tapauksessa HaO ja KHO katsoivat selvitettyiksi, että johdetut vedet olivat hulevesiä ja lisäksi puhdistettuja, maahanimeytettyjä ja maasta salaojiin johtuvia jätevesiä.

VL 5 luvun 1 §:n mukaan 5 luvun säännöksiä sovelletaan ojitukseen sekä ojan käyttämiseen ja kunnossapitoon. Luvun säännöksiä sovelletaan myös jäteveden johtamiseen siten kuin ympäristönsuojelulaissa säädetään. Ojituksella sekä ojan käyttämisellä ja kunnossapidolla on oltava vesilain mukainen lupaviranomaisen lupa, jos se voi aiheuttaa ympäristönsuojelulain (86/2000) 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella (VL 5 luku 3 §). HaO ja KHO katsoivat, että kun otetaan huomioon vesien johtamisen pitkä etäisyys suhteessa vesistöihin, ei ojitus ennalta arvioiden aiheuta sellaista YSL 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pilaantumista, jonka vuoksi ympäristölautakunta ei VL 5 luvun 3 ja 5 § huomioon ottaen olisi ollut toimivaltainen viranomainen ojitusasiassa. Siksi jätevedenpuhdistamon mahdollinen ympäristöluvan tarve ei tullut tutkittavaksi tämän asian käsittelyn yhteydessä. Ympäristölautakunnan päätöksen kumoamiseen tai muuttamiseen ei ollut perustetta ja siksi valitus hylättiin.

Vaasan hallinto-oikeus 9.9.2021, Diaarinumero 00161/19/5205

Avainsanat: Sovellettava laki – Maankäyttö- ja rakennuslaki – Vesilaki – Toimivalta – Asemakaava-alue

Tapauksessa oli kyse asemakaava-alueella maanomistajan tontille aiheutuvista haitoista ja ojan kunnossapitovastuusta. Tilanne oli se, että koko tiealueen vedet virtasivat maanomistajan tontin läpi ja virtauksen ajan myötä voimistuessa oli tästä alkanut aiheutua haittoja. Maanomistajat olivat ilmoittaneet asiasta kunnan tekniselle johtajalle ja vaatineet, että kaupungin tulisi vasta ojan kunnossapidosta, koska kaupunki johtaa ojaan

katualueen vesiä. He vaativat rajaojien putkitusta ja oikaisua rajalle tai vaihtoehtoisesti rajaojan kunnostamista. Heidän mielestään vesilaki ei koskenut asemakaava-aluetta. Tekninen johtaja totesi päätöksessään, että VL 5 luvun ja MRL 161 a §:n ja 165 §:n mukaan kiinteistön omistajan on pidettävä oja kunnossa. HaO kumosi ja poisti teknisen johtajan päätöksen, ja siirsi asian kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. HaO:n mukaan asiassa oli ensi sijassa kysymys ojan kunnossapitovastuusta ja siksi asia kuului oikeudelliselta luonteeltaan vesilain soveltamisalaan. Kysymys oli VL 5 luvun 1 §:n 1 momentin tarkoittamasta ojitusasiasta ja VL 5 luvun 5 §:n mukaisesta ojituserimielisyysasiasta.

Toimivalta, kuuleminen ja muut menettelykysymykset

Tässä osiossa käsitellään viranomaisen toimivaltaan, asianosaisen kuulemiseen, viranomaisen selvitysvelvollisuuteen ja päätöksen valituskelpoisuuteen liittyvää sääntelyä ojituksen näkökulmasta. Ensimmäisenä käsitellään ojitukseen liittyviä toimivaltakysymyksiä, joita edellä luvussa 2 sivuttiin. VL 1 luvun 7 §:n mukaan aluehallintovirasto toimii vesilain mukaisena lupaviranomaisena ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ojitustoimituksen toimivallasta ojitustasioissa säädetään 5 luvussa. ELY-keskus (valtion valvontaviranomainen) ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimivat vesilaissa tarkoitettuina valvontaviranomaisina. Tiivistetysti kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvat eräät ojituserimielisyydet ja ojitusta koskevien hakemusasioiden käsitteleminen, aluehallintovirastolle vesilain mukaiset lupa-asiat ja ELY-keskukselle ja kunnalle jaetusti valvontaviranomaisen tehtävät. Asia kuuluu ojitustoimituksessa käsiteltäväksi yleensä silloin, kun kysymys on usean kiinteistön yhteisestä ojitushankkeesta, johon tarvitaan suunnitelma ja kustannusten osittelu.¹⁶

Vesilaki sisältää myös tarkemmat säännökset edellä mainittujen tahojen toimivallasta. VL 5 luvun 5 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevan erimielisyyden, joka ei edellytä 3 §:n nojalla lupaa tai jota ei käsitellä 4 §:n mukaan ojitustoimituksessa, ja joka aiheutuu: 1) ojan tekemisestä toisen maalle tai toisen yksityisen tien poikki; 2) ojan suunnan muuttamisesta; 3) veden johtamisesta toisen maalla olevaan ojaan tai puroon; tai 4) muusta vastaavasta syystä. VL 5 luvun 3 §:ssä säädetään ojituksen luvanvaraisuudesta. Sen mukaan ojituksella sekä ojan käyttämisellä ja kunnossapidolla on oltava

¹⁶ Keränen 2016, s. 13. Järvenpää & Savolainen 2015, s. 30.

tämän lain mukainen lupaviranomaisen lupa, jos se voi aiheuttaa: 1) ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella; tai 2) 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja seurauksia, jollei kysymys ole yksinomaan puron yläpuolisella alueella suoritettavan ojituksen aiheuttamasta puron virtaaman muuttumisesta.

VL 5 luvun 4 §:n mukaan sellainen ojitusta koskeva asia, joka ei 3 §:n mukaan edellytä lupaviranomaisen lupaa, on käsiteltävä ojitustoimituksessa, jos: 1) ojitus aiheuttaa tulva-alueen poistamisen tai pienentämisen taikka vesien virtaamissuunnan huomattavaa muuttamista; 2) oja on tehtävä maantien, rautatien, kaapelin, kaasuputken, vesijohdon, lämpöputken tai viemäriin alitse eikä tienpitäjä, radanpitäjä tai kaapelin, kaasuputken, vesijohdon, lämpöputken tai viemäriin omistaja ole antanut suostumustaan toimenpiteeseen; 4) yhteisestä ojituksesta ei voida sopia ja hyödynsaajia on vähintään kolme; tai 5) kyse on ojitustoimituksessa aikaisemmin päätetyn suunnitelman muuttamisesta, ojitusyhteisön perustamisesta tai purkamisesta taikka jäsenten oikeuksia ja velvollisuuksia yhteisössä koskevasta asiasta. Mikä 1 momentin 3 kohdassa säädetään uuden ojan tekemisestä, koskee myös olemassa olevan uoman suurentamista.

Lainkohdista ilmenee, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvat ne ojituserimielisyydet, mitä ei ole osoitettu muille toimijoille.¹⁷ Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluu ratkaista sellaiset yhteistä ojitusta koskevat erimielisyydet, joissa osapuolina on kaksi hyödynsaajaa, jos muita perusteita ojitustoimituksen pitämiseksi ei ole. Sen sijaan yhteistä ojitusta koskevat erimielisyydet, johon liittyy kolme hyödynsaajaa, käsitellään ojitustoimituksessa (ks. edellä näkyvä VL 5 luvun 4 §:n 4-kohhta). Tässä kohdin on tärkeää huomata se, että kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee myös ne

¹⁷ Keränen 2016, s. 15.

erimielisyydet, joissa osapuolina ovat ojitusyhteisö ja kiinteistönomistaja. Vaikka ojitusyhteisöön kuuluvia henkilöitä voi olla lukuisia, katsotaan ojitusyhteisö vain yhdeksi hyödynsaajaksi ja siten asia kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan.¹⁸ VL 5 luvun 4 §:n 4-kohdan vuoksi kunta on toimivaltainen käsittelemään myös sellaiset ojitusriidat, joissa kiinteistön omistajia on useampi kuin kaksi, mutta hyödynsaajia vähemmän kuin kolme. Tällaisessa tilanteessa eivät täyty ojitustoimituksessa käsittelyn edellytykset.

Ojitusyhteisön sisäiset asiat eivät kuulu kunnan ratkaistaviksi, vaan asia kuuluu aluehallintoviraston toimivaltaan. VL 12 luvun 18 §:n mukaan ojitusyhteisön jäsen voi vaatia ojitusyhteisön kokoukselta päätöksen oikaisemista sillä perusteella, että päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä tai se on lain tai yhteisön sääntöjen vastainen taikka loukkaa oikaisun vaatijan oikeutta. VL 12 luvun 17 §:n mukaan ojitusyhteisön jäsen voi myös moittia ojitusyhteisön päätöstä lupaviranomaiselle eli AVI:lle tehtävällä hakemuksella.

Asianosaisen kuulemista koskevat säännökset aiheuttavat niin ikään tulkintakysymyksiä viranomaisille. Viranomaisen tulee ratkaista, ketä ojitusasiassa pidetään asianosaisina ja huolehtia asianosaisten lainmukaisesta kuulemisesta. VL 11 luvussa säännellään muun ohella asianosaisen kuulemisesta ja sen säännöksiä sovelletaan lupaviranomaisen päätöksentekoon ja kunnan viranomaisen VL 5 luvun 5 §:ssä tarkoitettuun päätöksentekoon. Ojitustoimitusmenettelyyn liittyvästä kuulemisesta säädetään VL 5 luvussa. Asianosaisen kuulemisvelvoitetta säännellään myös [hallintolain](#) (434/2003, HL) 34 §:ssä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta, etua tai velvollisuutta asia saattaa koskea (asianosainen), tilaisuus tehdä muistutuksia asiasta (VL 11:7.1). Muille kuin asianosaisille,

¹⁸ Hollo 2021, s. 294. Keränen 2016, s. 15.

kuten kunnan asukkaille ja kansalaisjärjestöille, on ennen asian ratkaisua varattava tilaisuus ilmaista mielipiteensä. Vesilaisissa ei ole säädetty sitä, missä vaiheessa menettelyä kuuleminen ja siihen liittyvä tiedoksianto tulee tehdä. Tarkoituksena on ollut mahdollistaa riittävä joustavuus, jotta kuuleminen voitaisiin järjestää asian luonteesta riippuen ja kuulemisen tarkoitus huomioon ottaen sopivassa vaiheessa. Säännösten tarkoituksena on, että vesiasian käsittelyssä olisi tavallisesti vain yksi kuuleminen ja tiedoksianto.¹⁹ Hakijalle ja muille asianosaisille on varattava tilaisuus selityksen antamiseen hakemuksen johdosta tehdyistä lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteistä. Selityksen johdosta voidaan asianosaisille varata tilaisuus (vasta)selityksen antamiseen. VL 11 luvun 8 §:n mukaan hakijalle ja muille asianosaisille on tarpeen mukaan varattava tilaisuus selityksen antamiseen hakemuksen johdosta tehdyistä lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteistä.

Asianosaisen käsite on määritelty vesilaisissa samalla tavoin kuin hallintolaissakin. Hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Asianosainen on se, jonka oikeutta tai etua asia koskee tai saattaa koskea. Vesilain mukainen tulkinta on kuitenkin laajempi, koska asianosaisuuden näytöksi ei vaadita selvää näyttöä siitä, että asia koskee asianosaisen oikeutta tai etua, vaan myös vain mahdollinen vaikutus synnyttää oikeuden käyttää puhevaltaa. Kuulemisen lainmukainen toteutus on tärkeää, koska asianosaisen kuulematta jättäminen menettelyvirhe, jonka vuoksi päätös voidaan oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta kumota kokonaan tai siltä osin kuin asianosaista ei ole kuultu. Kuulemisen laiminlyönti on lisäksi peruste hakea päätöksen purkamista.²⁰ Eräs-

¹⁹ Keränen 2016, s. 40. (HE277 / 2009 vp, s.142–143)

²⁰ Ks. Mäenpää 2018, s. 470. Hollo 2021, s. 403-404.

sä oikeustapauksessa asianosaista ei kuultu VL 11 luvun ja hallintolain 34 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla, kun asianosainen ei ollut saanut tietoa ojituksesta ulkomaan matkansa vuoksi.²¹

Kuten todettu, ojitustoimituksen osalta menettelyä säädetään VL 5 luvussa. Luvun 33 §:n 2 momentin mukaan toimitusmiehen tulee kutsua toimituskokoukseen ne, joiden oikeutta tai etua ojitusasia saattaa koskea. Toimitusmiehen on varattava valtion valvontaviranomaiselle, kalatalousviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen ojitushankkeesta. Saman luvun 35 §:n 1 momentissa säädetään toimituskokouksesta ilmoittamisesta, jonka mukaan toimituskokouksesta ja loppukokouksesta on vähintään neljätoista päivää ennen kokousta julkisesti kuulutettava. Kuulutusta ei ole tarpeen tehdä merkitykseltään vähäisissä ja sellaisissa ojitusasioissa, joissa 1 ja 2 momentista tiedoksianto ei asian luonteen vuoksi ole tarpeen. Jos asia ei vaikuta muiden kuin hakijan oikeuteen tai etuun, tiedoksianto ei tarvita.

Hallintolain mukaan viranomaisella on velvollisuus huolehtia hallintoasian riittävästä selvittämisestä. HL 31 §). Hallintolain 31 §:n mukaisesti hallintoasioissa noudatetaan virallisperiaatetta, joka edellyttää viranomaisen huolehtivan siitä, että asia tulee selvitettyksi ennen päätöksen tekoa. Viranomaisen on järjestettävä menettely siten, että asian ratkaisemiseksi tarvittavat selvitykset ja tiedot ovat sen käytettävissä päätöksen tekoa varten. Selvittäminen on riittämätöntä, jos ratkaisuun lain mukaan vaikuttavaa tietoa ei ole saatavilla. Viranomaisen tehtävänä on arvioida, milloin selvitys on riittävää, jotta ratkaisun tekemiseen tarvittavat tiedot ovat käytettävissä. Tarvittaessa viranomaisen on hankittava lisää selvitystä tai osoitettava asianosaiselle, minkälaista selvitystä vielä tarvitaan.²² Tapaukses-

sa Vaasan HaO 02.06.2021 asiaa ei oltu AVI:n toimesta selvitetty tarpeeksi, koska veden laatua ei selvitetty, mikä vaikuttaa sekä lainvalintaan ja toimivaltaiseen viranomaiseen määräytymiseen. AVI oli siis tehnyt asivirheen, koska päätöksenteon perusteena olevat selvitykset olivat ilmeisen puutteellisia (HL 31.1).

Päätöksen valituskelpoisuus on yksi aihealueista, jonka tulkitseminen voi tuottaa lainsoveltajalle ongelmia. Sen vuoksi on tarpeen käsitellä eri muutoksenhakumenettelyiden eroja, kuten myös valvontaa ja selvitystä koskevien päätösten valituskelvottomuutta. Kun viranomainen suorittaa VL 14 luvun 1 §:n mukaista valvontaa, ei se tuota valituskelpoista päätöstä. Hallintolain 49 b §:n mukaan laissa säädetään aina erikseen, jos päätökseen saa vaatia oikaisua. Valitusmenettely on siten hallintolain pääsääntö ja sitä noudatetaan, ellei laissa ole erikseen säädetty muutoksenhakumenettelyksi oikaisuvaatimusmenettelyä. Tapauksessa Vaasan HaO 15.10.2018 kyse oli siitä, että lautakunta oli suorittanut VL 14 luvun 1 §:n mukaista valvontaa²³, josta tehtyyn päätökseen oli virheellisesti liitetty oikaisuvaatimus. Tilanteissa, joissa kunnan lautakunnan tekemä päätös on kehotuksen luonteinen tai vain valvonnallinen kannanotto, ei päätöksestä ole mahdollista valittaa. Kyse on päätöksestä, joka ei sisällä valituskelpoista ratkaisua, eikä sen yhteyteen tule siten liittää valitusosoitusta. Tapauksessa KHO 8.11.2019 puolestaan oli kyse siitä, että päätökseen oli liitetty virheellisesti oikaisuvaatimus, vaikka oikea muutoksenhakumenettely olisi ollut valitusmenettely. Valitusmenettely on pääsääntö. Hallintolain 49 b §:n mukaisesti laissa säädetään aina erikseen, jos päätökseen saa vaatia oikaisua. Vesilain nojalla annetun kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksen muutoksenhausta säädetään VL 15 luvun 1 §:n 1 momentissa, jonka mukaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten

²¹ Vaasan HaO 22.12.2017.

²² Mäenpää 2018, s. 444.

²³ VL 14:1:ssä mukaan valtion valvontaviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista.

kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään. Edellä mainitun vesilain pykälän 2 momentissa on säädetty niistä vesilain nojalla annettavista päätöksistä, joihin sovelletaan oikaisuvaatimusmenettelyä. Vesilain nojalla käsiteltävien hallintopakkoasioiden tai ojitusta koskevien asioiden osalta vesilaissa ei ole säädetty oikaisuvaatimusmenettelyä, joten muutoksenhaku on valitusmenettely.

Seuraavaksi esitellään oikeustapauksia toimivaltaan, kuulemiseen ja menettelykysymyksiin liittyen.

Vaasan HaO 25.6.2020, Diaarinumero 00922/18/5205

Avainsanat: Sovellettava laki – Maankäyttö- ja rakennuslaki – Vesilaki – Ojitus asemakaava-alueella – Oikeus ojitukseen – Ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys – Ojitukselta ei ole tehty kirjallista sopimusta – Ojituksen kustannusten jakautuminen – Ojituksen hyödynsaajat

Katso oikeustapaus osiosta 3, s. 7.

KHO 16.9.2011, Taltio 2645, Diaarinumero 3916/1/09

Avainsanat: Hulevesi – Sadevesiviemäri – Putkioja – Sovellettava laki – Toimivalta – Kunnan rakennusvalvontaviranomainen – Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen – Maankäyttö- ja rakennuslaki – Vesilaki – Ojitus – Viemärisuunnitelma

Katso oikeustapaus osiosta 3 s. 10

Vaasan HaO 15.10.2018, Diaarinumero 00251/17/5205

Avainsanat: Päätöksen valituskelpoisuus – Vesilaki – Valvontaviranomainen – Päätöksentekoviranomainen – Valvontatehtävässä annettu päätös – Muutoksenhakukelpoisuus

Tapauksessa valittajat A ja B vaativat kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta toimenpiteitä hulevesien ja likavesien salaojituksen kunnostamiseksi kiinteistönsä rajalla. Heidän mukaansa naapurilla C oli velvollisuus pitää rajalla oleva oja sellaisessa kunnossa, ettei heille aiheudu vahinkoa tai mahdollista vettymistä. Ympäristö- ja rakennuslautakunta antoi A:n ja B:n kirjelmän johdosta päätöksen, jonka mukaan naapurikiinteistöllä C on VL 5 luvun 8 §:n mukainen velvollisuus pitää rajalla oleva oja kunnossa ja lautakunnan käsityksen mukaan rajaoja täyttää vesilain vaatimuksen

eikä naapurikiinteistönhaltijaa C:tä voida velvoittaa muuttamaan ojaa salaojaksi. Asiaa lautakunnassa käsiteltäessä ei suoritettu kuulemis- tai tarkastustoimenpiteitä. Päätös toimitettiin A:lle ja B:lle ja päätökseen oli liitetty valitusosoitus vesilain mukaisena asiana Vaasan hallinto-oikeuteen ja asiasta valitettiin. Tapauksessa HaO katsoi A:n ja B:n kirjelmän olevan viranomaiseen kohdistuva vaatimus toimenpiteisiin ryhtymisestä, joten se katsoi lautakunnan suorittaneen sille VL 14 luvun 1 §:n valvontaviranomaisena kuuluvaa valvontaa, jota koskevat ratkaisut eivät ole valituskelpoisia päätöksiä. Sen vuoksi päätökseen liitetty valitusosoitus tuli poistaa ja valitus jättää tutkimatta.

KHO 8.11.2019, Diaarinumero 01248/18/5211

Avainsanat: Oikea muutoksenhakumenettely – Valitusmenettely – Oikaisuvaatimusmenettely – Hallintopakko

Asiassa oli kyse valituksesta vesilain mukaisessa hallintopakkoasiassa. Valittaja A vaati kunnan rakennus- ja ympäristölautakunnassa Suomen metsäkeskuksen velvoittamista avaamaan naapurikiinteistöllä oleva tukkeutunut oja. Rakennus- ja ympäristölautakunta kehotti vaatimuksen vuoksi päätöksellään 6.3.2018 Suomen metsäkeskusta avaamaan tukitun ojan. Metsäkeskus teki päätöksestä oikaisuvaatimuksen 20.3.2018. Tämän jälkeen lautakunta antoi asiassa uuden päätöksen 8.5.2018, jonka mukaan metsäkeskuksen tulisi toimittaa määräajassa ulkopuolisen tahon laatima selvitys alueen vesien johtamisesta, ja jonka jälkeen asia käsiteltäisiin uudelleen lautakunnassa. Päätökseen oli liitetty oikaisuvaatimuskielto. Asiaa oli käsitelty edelleen lautakunnassa ja lautakunnan päätöksellä 11.9.2019 metsäkeskus määrättiin määräajassa esittämään ja toteuttamaan

kuivatussuunnitelma valittajan A kiinteistöllä. Velvoitteeseen oli liitetty teettämishuone. Rakennus- ja ympäristölautakunnan tekemään päätökseen oli myös ilmeisesti liitetty oikaisuvaatimusohje, kun metsäkeskus on päätöksestä tehnyt oikaisuvaatimuksen lautakunnalle. HaO poisti kunnan rakennus- ja ympäristölautakunnan 6.3.2018 tekemään päätökseen liitetyn oikaisuvaatimusosoituksen ja jätti Suomen metsäkeskuksen valituksen päätöksestä tutkimatta.

Rakennus- ja ympäristölautakunnan 6.3.2018 tekemään päätökseen oli virheellisesti liitetty oikaisuvaatimusohje, vaikka oikea muutoksenhakumenettely olisi ollut valitusmenettely. Oikeaa muutoksenhakumenettelyä pohtiessa tulee ottaa huomioon, että valitusmenettely on hallintolain mukainen pääsääntö ja siitä poiketaan vain, jos siitä on erikseen laissa säädetty (HL 49 b). Vesilain nojalla annetun kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksen muutoksenhausta säädetään VL 15 luvun 1 §:n 1 momentissa, jonka mukaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Edellä mainitun vesilain pykälän 2 momentissa on säädetty niistä vesilain nojalla annettavista päätöksistä, joihin sovelletaan oikaisuvaatimusmenettelyä. Vesilain nojalla käsiteltävien hallintopakkoasioiden tai ojitusta koskevien asioiden osalta vesilaissa ei ole säädetty oikaisuvaatimusmenettelyä, joten muutoksenhaku on edellä mainitun lainkohdan 1 momentin mukaisesti valitusmenettely. Muutoksenhakumenettely menee siis hallintolain pääsääntöön mukaisesti.

Vaasan HaO 1.12.2017, Diaarinumero 01476/16/5205

Avainsanat: Toimivalta – ojitustoimitus – Yhteinen ojitus

Tapauksessa oli kyse siitä, että kunnan ympäristölautakunta asetti päätöksellään velvoittavia määräyksiä tilan A omistajalle ojan muotoilemisesta ja ojamaiden korvaamisesta naapuritilan B omistajalle ja A vaati hallinto-oikeudessa päätöksen kumoamista kokonaisuudessaan. A:n mielestä ympäristölautakunta oli näin toimien ylittänyt toimivaltansa. A:n mukaan vesilaissa ei ollut säännöstä, jonka nojalla kunnan ympäristölautakunta voisi määrätä kyseisen korvauksen. Tapauksessa HaO katsoi, että tehdyssä ojituksessa on kysymys VL 5 luvun 17 §:n mukaisesta yhteisestä ojituksesta, jota koskevan erimielisyyden ratkaiseminen kuuluu VL 5 luvun 5 §:n perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan, koska hyödynsaajia on vain kaksi eikä VL 5 luvun 4 §:n mukaista perustetta ojitustoimitukselle tai VL 5 luvun 3 §:n mukaiselle luvanvaraisuudelle ole. VL 13 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on toimivalta käsitellä myös korvausasia, joka liittyy sen päätäntävaltaan kuuluvaan asiaan.

KHO 23.3.2016, Taltio 1012, Diaarinumero 2930/1/15

Avainsanat: Sovellettava laki – Ympäristönsuojelulaki – Vesien johtaminen toisen ojaan – Johdettavien vesien laatu – Jätevesi – Hulevesi

Ks. oikeustapaos osiosta 3 s. 13.

Vaasan HaO 2.6.2021, diaarinumero 00990/19/5211

Avainsanat: Toimivalta – Asiavirhe – Puutteellinen selvitys – Sovellettava laki – Ojitus asemakaava-alueella – Vastuu hulevesien hallinnasta

Katso oikeustapaus osiosta 3 s. 10-11

Vaasan HaO 22.12.2017, Päätösnumero 17/0435/2, Diaarinumero 00221/17/5205

Avainsanat: Asianosaisen kuuleminen ojitusasiassa – Kuulemiskirje – Tiedoksianto – Laiminlyönti – Menettelyvirhe – Tiedoksiannon uusiminen

Tapauksessa asianosainen A vaati ympäristölautakunnan päätöksen kumoamista, koska häntä ei kuultu ojitusasiassa, jossa myönnettiin B:lle oikeus ojittaa ja johtaa vettä A:n omistamalle tilalle. Tapauselosteen mukaan ympäristölautakunta oli lähettänyt A:lle kutsun 20.4.2016 tehtävälle maastokäynnille. A oli ilmoittanut sähköpostitse 17.3.2016 vastustavansa ojitusta ja ettei voi olla läsnä maastokäynnillä. Ympäristölautakunta lähetti A:lle saantitodistuksella 15.6.2016 kuulemiskirjeen, joka sisälsi maastokäynnin muistion ja Jyväskylän ympäristönsuojelupäällikön 21.4.2016 päivätyn kannanoton ojitusasiaan. A ei saanut kuulemiskirjettä, koska hän oli ulkomailla. Ympäristölautakunta ei ollut uusinnut tiedoksiantoa todisteellisenä tai muullakaan tiedoksiantotavalla, eikä lähettänyt A:lle ojitushakemusta hankekarttoineen ja hakijan niihin 13.10.2016 toimittamia täydennyksiä vastineen antamista varten. Ympäristölautakunnan käsittelyssä oli siten tapahtunut menettelyvirhe, koska A:lle ei ole varattu tilaisuutta tulla kuulluksi hakemuksesta siihen liittyvine asiakirjoineen ja täydennyksineen sekä tarkastuksesta laaditusta muistiosta ja ympäristönsuojelupäällikön kannanotosta. Koska A ei ole noutanut saantitodistuksin

lähetettyä kuulemiskirjettä, hänen kuulemisensa ei tältä osin ole tapahtunut VL 11 luvun ja hallintolain 34 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla. Tämän vuoksi ympäristölautakunnan päätös on kumottava ja asia palautettava uudelleen käsiteltäväksi.

Tapauksessa ympäristölautakunta ei ollut toteuttanut asianosaisen kuulemista lain vaatimusten mukaisesti. Tapauksessa oli kyse ojitusasiasta, jossa myönnettiin B:lle oikeus ojittaa ja johtaa vettä A:n omistamalle tilalle. Tällaisessa tilanteessa viranomaisen olisi tullut varmistua tiedon perillemenosta, kuten myös siitä, että kaikki tarpeellinen tieto on lähetetty. Tiedoksianto olisi tullut tehdä uudelleen. Jos asian käsittelyn aikana tulee uutta tietoa, on myös siitä lähetettävä tieto asianosaiselle. Siten tietoja voidaan joutua lähettämään useampiakin kertoja asianosaiselle, jotta toiminta täyttäisi vesilain edellytykset.

KHO 2021:07, Taltio H2390, Diaarinumero 20385/2020

Avainsanat: Ylimääräinen muutoksenhaku – Purkuhakemus – Suunnittelutarveratkaisu – Puhevalta purkuasiassa – Asianosaisuus – Valitusoikeus

Tapauksessa oli kyse siitä, että kaupunginjohtaja hyväksyi päätöksellä A:n suunnittelutarveratkaisua koskevan hakemuksen hevosmaneesin, hevostallin ja konehallin rakentamiseksi ehdolla, että rakennukset sijoittuvat vähintään 20 metrin etäisyydelle maantien keskilinjasta suoja-alueen ulkopuolelle. Rakennuspaikan viereisestä oja-alueesta kunnostusvelvollisuudessa olevaa kuivatusyhtiötä ei kuultu asiassa, joten kuivatusyhtiö vaati korkeimmalta hallinto-oikeudelta hakemuksen kohteena olevan päätöksen purkamista. Kuiva-

tusyhtiöllä oli ollut vuodesta 1945 vesioikeuslain mukainen ojitustoimituslupa ja käyttöoikeus rakennuspaikan viereen sijoittuvaan oja-alueeseen, joka ulottui rakennuspaikkana olevalle määräalalle. Sillä oli velvoite ojan kunnossapitoon ojitussuunnitelman, toimitusmiesten päätösten, luvan määräysten ja vesilain mukaisesti ja kyseisen velvollisuuden laiminlyönti voisi johtaa maiden vetymiseen ja tulvariskin kasvamiseen. Kuivatusyhtiö piti itseään hankkeen naapurina ja asianosaisena, jota olisi tullut kuulla suunnittelutarveratkaisua koskevasta hakemuksesta vastaavalla tavalla kuin muita naapureita. Kuivatusyhtiön näkemyksen mukaan rakentaminen aiheuttaisi merkittävää haittaa kuivatusojan kunnossapidolle vaarantaen sen toimivuuden. Siten hanke vaikuttaa välittömästi ja merkittävästi kuivatusyhtiön oloihin, oikeuksiin, velvollisuuksiin ja etuihin sekä toimintamahdollisuuksiin. Kuivatusyhtiön mukaan nykyisillä koneilla ojituksen kunnossapito edellyttää riittävää turvaetäisyyttä rakennuksiin ja rakennelmiin. Jos työ jouduttaisiin tekemään määräalan kohdalla maantien puolelta, maantietä tulisi kaventaa tai liikenne katkaista kokonaan työn ajaksi, josta aiheutuisi kuivatusyhtiölle huomattavaa taloudellista vahinkoa sekä tarpeetonta haittaa tienpidolle ja liikenteelle. Kaupunginhallitus vaati selityksessään kuivatusyhtiön hakemuksen hylkäämistä sillä perusteella, että kuivatusyhtiö ei ole MRL 133 §:ssä ja 173 §:ssä tarkoitettu kiinteistön omistaja tai haltija, eikä päätöksen mukainen rakentaminen aiheuta merkittäviä taloudellisia tai muita vaikutuksia kuivatusyhtiölle, joten kuivatusyhtiö ei ole myöskään asianosainen.

KHO tuli ratkaisussa siihen tulokseen, että ojitusyhteisöllä ei ollut asianosaisasemaa, koska päätöksellä ei ollut välitöntä vaikutusta sen oikeuteen,

velvollisuuteen tai etuun. Suunnittelutarveasiasa koskeva hakemus oli hyväksytty ehdolla, että rakennukset sijoittuvat vähintään 20 metrin etäisyydelle maantien keskilinjasta suoja-alueen ulkopuolelle, joten KHO katsoi, että rakentaminen ei vaikuttanut välittömästi kuivatusyhtiön oikeuksiin. Koska kuivatusyhtiön purkupuhevallalle ei tässä tapauksessa ollut MRL 193 §:stä johtuvaa perustetta, purkuhakemus oli jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 118 §:n 2 momentin mukaan päätöksen purkua saa hakea asianosainen. Säännöstä koskevien lain esitöiden mukaan asianosaisella tarkoitettiin sitä, johon purkuhakemuksessa tarkoitettu päätös oli kohdistettu, tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikutti. Asianosaisia tai heihin rinnastettavissa olevia ovat suunnittelutarveratkaisuasiasa MRL 137.1 §:n 1–4 kohdassa mainitut henkilötahot. Ensinnäkin lähinaapurilla eli viereisen ja vastapäätä olevan alueen omistajalla ja haltijalla on valitusoikeus poikkeamista koskevasta päätöksestä sekä rakentamista koskevien erityisten edellytysten harkintaa koskevasta ratkaisusta. Viereinen alue on sellainen, joka rajoittuu päätöksen kohteena olevaan alueeseen. Vastapäinen alue tarkoittaa tien tai kadun vastakkaisella puolella kohtisuoraan tai vinottain olevaa kiinteistöä.²⁴ Sellaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttöön suunnittelutarveratkaisu voi olennaisesti vaikuttaa, on niin ikään valitusoikeus. Säännös edellyttää olennaista vaikutusta, joka kohdistuu joko rakentamiseen tai muuhun käyttöön. Niillä henkilöillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin poikkeamista koskeva asia tai suunnittelutarveasia saattaa huomattavasti vaikuttaa, on myös valitusoikeus.

24 Ekroos – Majamaa 2018, s. 964–966.

Säännös mahdollistaa muidenkin kuin kiinteistön omistajien tai haltijoiden valitusoikeuden. Säännöksessä vaikutuksille on asetettu huomattavuuskynnys, eli mikä tahansa vaikutus ei ole riittävä valitusoikeuden syntymisen kannalta. Luonnollisesti myös niillä, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa, on valitusoikeus suunnittelutarveratkaisuista.²⁵

Tapauksessa KHO 2021:07 katsoi, että kuivatusyhtiöllä ei ollut asianosaisasemaa, koska suunnittelutarveasiaa koskenut ratkaisu ei kohdistunut ojitussyhteisöön, eikä päätös myöskään vaikuttanut sen oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun välittömästi. Kuivatusyhtiötä ei pidetty myöskään hankkeen naapurina. Sen vuoksi KHO katsoi, että kuivatusyhtiöllä ei ollut valitusoikeutta eikä siten purkupuhevaltaa asiassa. Ratkaisu jatkaa KHO:n vakiintunutta tulkintatapaa asianosaisaseman määrittämisessä. Jotta valitusoikeus olisi, tulee olla riittävä intressi asiaan ja hankkeen vaikutusten tulee kohdistua välittömästi kyseiseen tahoon. Kuivatusyhtiön osalta nämä kriteerit eivät tässä tapauksessa täyttyneet. Tapauksessa KHO ilmeisesti katsoi, että rakennus ei estä ojan kunnostamista rakennuksen ollessa riittävän kaukana ojasta, ja siten kuivatusyhtiölle ei voisi tulla taloudellista haittaa tai muuta vahinkoa.

**Vaasan HaO 29.08.2019 Diaarinumero
01440/17/5211**

Avainsanat: Vähäinen ojitus – Maankäyttö- ja rakennuslaki – Vesiluvan tarve – Sovellettava laki – Ojan kaivaminen ranta-asemakaava-alueelle – Ojan kaivamisen perusteettomuus – Oikeus saada asia käsiteltyä asianmukaisesti – Asianosaisen

kuuleminen – Hallintolaki – Ranta-asemakaavan tarkoituksen vaarantuminen – Hallintopakko – Ojituserimielisyys – Asianosaisasema – Yhteis-
aluelaki

Tapauksessa oli kyse siitä, että B ja C tekivät D:n kuolinpesän osakkaina valituksen / toimenpitepyynnön kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunnalle, jossa vaadittiin tiekuntaa ja rantakuntaa ennallistamaan tehdyt maisematyöt, eli puiden kaataminen ja ojan kaivaminen, jotka on tehty heidän käsityksensä mukaan toimivalta ylittäen ja ilman asianmukaista lupaa. Tapauksessa kiinteistönomistaja A ja rantakunta olivat sopineet ojituksesta ja toteuttaneet sen. Oja oli kaivettu siitä syystä, että tiekunta voisi ottaa tien hoitoonsa ja tie saataisiin kuivatettua. Tällä hetkellä tie oli pehmeä ja painui kiinteistönomistaja A:n tontille. A, rantakunta ja kaupungin ympäristöasiantuntija olivat katsoneet ojituksen olevan VL 5 luvun 6 §:n tarkoittama vähäinen ojitus, joka ei edellytä maisematyölupaa, kaavapoikkeusta eikä VL 5 luvun 6 §:n mukaista ilmoitusta ELY-keskukselle. Valittaja B ja C olivat eri mieltä ojituksen vähäisyydestä ja vaativat tiekuntaa ja rantakuntaa ennallistamaan tehdyt maisematyöt, eli puiden kaatamisen ja ojan kaivamisen. Heidän mielestään ojan kaivaminen ylipäättään oli ollut tarpeetonta. Lisäksi asiassa oli tapahtunut myös menettelyvirhe ja toimivallan ylitys, kun heitä ei kuultu asiassa ja toimet on tehty ilman ranta- ja tiekunnan kokousten valtuutusta, toimivalta ylittäen. B ja C vetosivat kuulemisen osalta VL 11 luvun 7 §:ään ja hallintolain 34 §:ään sekä perustuslain 21 §:n mukaiseen oikeuteen saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti. Valituksessa on viitattu maankäyttö- ja rakennuslain 75 §:n 3 momenttiin ja katsottu, että rantakunnan ja tiekunnan toimintaan sovelletaan

²⁵ Ks. Ekroos – Majamaa 2018, 964–966.

yksityisistä teistä annetun lain 7 lukua. Ympäristö- ja rakennuslautakunta on katsonut, että valitus on kaikilta osin aiheeton eikä se aiheuta jatkotoimenpiteitä. Lohjan kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunta myönsi kuitenkin asiassa kiinteistönomistaja A:lle ja rantakunnalle ”selvyyden vuoksi” jälkikäteen VL 5 luvun 5 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisen luvan ojitustoimenpiteelle.

HaO ei tutkinut rantakunnan sääntöihin ja lainvastaiseen toimintaan liittyviä vaatimuksia, eikä maisematyölupaa eikä muitakaan maankäyttö- ja rakennuslakiin liittyviä vaatimuksia ja poisti Lohjan kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunnan päätöksen siltä osin, kuin siinä myönnettiin jälkikäteen oikeus ojan kaivamiselle ja vesien johtamiselle. Rantakuntaan, sen toimintaan ja erimielisyyksien ratkaisemiseen liittyviin kysymyksiin sovelletaan yhteisaluelain säännöksiä, jotka kuuluvat käräjäoikeuden toimivaltaan. HaO katsoi valittajan vaatimuksen vesilain 14 luvun 4 §:n hallintopakon luonteiseksi vaatimukseksi, koska siinä oli vaadittu puiden kaatamisen ja ojan kaivamisen ennallistamista. Kunnan viranomainen oli todennut päätöksessään ojan kaivamisen niin vähäiseksi toimenpiteeksi, ettei se vaatinut MRL mukaisia lupia ja että asia olisi siten tullut käsitellä yhteisaluelain mukaisesti rantakunnan sisäisenä asiana. HaO:n käsityksen mukaan kunnan viranomainen oli siten päättänyt, ettei asiassa ole perusteita hallintopakon antamiselle. HaO oli samoilla linjoilla ojituksen vähäisyydestä. Siten asiassa ei ollut tarpeen tehdä VL 5 luvun 6 §:n mukaista ilmoitusta ja ojan teossa ei ollut rikottu vesilakia tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä. Kyse oli vesilain mukaisesta hallintopakkoasiasta, jossa ei voida tutkia maisematyölupaa koskevia eikä muitakaan maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvia vaatimuksia.

Huomionarvioista on myös se, että tapauksessa lautakunta oli myöntänyt ojan kaivamisen jälkeeseen jälkikäteisellä päätöksellä oikeuden tähän toimeen, vaikka kukaan ei ollut sellaista oikeutta hakenut. Lautakunta ei ole voinut myöntää tällaisia oikeuksia, vaan se olisi saanut ottaa kantaa vain sellaisiin seikkoihin, joita hallintopakkohakemuksessa on vaadittu. VL 5 luvun 9 §:n mukaisen oikeuden myöntäminen ojitamiseen ei ole edes ollut tarpeellinen tässä tapauksessa, koska rantakunta ojan sijaintikiinteistön omistajana ja A ovat sopineet ojituksesta.

Vaasan HaO 8.2.2019, Diaarinumero 00585/18/5211

Avainsanat: Kuuleminen – Hallintopakko –Asianosaisasema – Päätöksen tiedoksiantotapa

Ympäristö- ja lupalautakunta pani vireille vesilain valvontaviranomaisena tilan A omistajaan kohdistetun hallintopakkoasian. Tilan A omistajaa ja ELY-keskusta kuultiin asiassa ja lautakunta antoi asiassa hallintopakkopäätöksen, joka annettiin tiedoksi tilan B omistajalle. Päätöksessä ei kohdistettu minkäänlaisia velvoitteita tilan B omistajaan. Tilan B omistaja vaati valitusajan päätyttyä vaatimuksia avo-ojasta, ojan kunnostamisesta ja asian palauttamista uudelleen käsiteltäväksi. Kun tilan B omistajaan ei ole kohdistettu päätöksessä velvoitteita eikä hän muutenkaan ole ollut lautakunnassa asianosaisen asemassa nyt kysymyksessä olevassa viranomaisaloitteisessa menettelyssä, päätöksen tiedoksiantotapa postitse kirjeellä tilan B omistajalle on hallintolaissa säädetyt päätöksen tiedoksiantoa koskevat säännökset huomioon ottaen ollut riittävä. HaO ei siten tutkinut tilan B esittämiä vaatimuksia avo-ojasta, sen kunnostamisesta tai asian palauttamisesta lautakuntaan uudelleen käsiteltäväksi.

Vaasan HaO 7.5.2019, Diaarinumero 01279/17/5205

Avainsanat: Ojitusyhteisö – Lupapäätöksen puutteellisuus – Viranomaisen päätöksen epäselvyys – Menettelyvirhe – Toimivaltavirhe – Kunnan viranomaisen toimivalta ojitusasiassa – Oikeus ojan kunnossapitoon

Tapauksessa pengerrysyhtiön toimitsijamiehet hakivat kaupungin ympäristölautakunnalta oikeutta kunnossapitovelvoitteen toteuttamiseksi pengerrysyhtiön alueella hakemuksessa esitetyn peruskuivatussuunnitelman mukaisesti. Kunnossapitokaivuuseen oli tarkoitus sisältyä uoman perkausta ja kuivatusvesien pumppausta mereen. Ympäristölautakunta myönsi pengerrysyhtiölle pysyvän oikeuden suorittaa kunnossapitovelvoitteet pengerrysyhtiön alueella VL 5 luvun 8 §:n 1 momentin nojalla. Kiinteistön A omistajat vaativat kaupungin ympäristölautakunnan päätöksen kumoamista hallinto-oikeudessa, koska he olivat eri mieltä uomaston kaivamisen ja pumppauksen toteuttamistavoista ja heidän mielestään päätös ei riittävällä tavalla yksilöinyt kunnostuskaivun toteuttamisvaatimuksia. Tapauksessa valittajien kiinteistö oli vanhaa merenpohjaa ja valittajien mukaan pumppaus on aiheuttanut ja aiheuttaa edelleen varsinkin massiivisten ojankaivuiden jälkeen vesistövaikutuksia ja kiintoainesten kulkeutumista merenlahteen suurissa määrin. Valittajien kertoman mukaan pumppaus aiheuttaa ruokavesikaivojen kuivumista ja vedenvähyyttä vaikutusalueella ja toisaalta tarpeetonta liettymistä ja happamoitumista penkereen meren puolella ja penkereen meren puolen peltojen vettymistä. Kaivumassat ovat hyvin happamia ja kysymyksessä on valittajien mukaan GTK:n kartoituksen perusteella happamat sulfaattimaat. Heidän mielestään ojan kunnossapitohakemus loukkasi tilan etua ja valittajien oikeus-

turvaa ja lupapäätös on ympäripyöreä, puutteellinen ja sisältää vesilain ja hallintolain vastaisia menettelyvirheitä lupaprosessin osalta.

HaO kumosi kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksen. HaO katsoi, että erimielisyys olisi tullut ratkaista ojitustoimituksessa, eikä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen siten ollut toimivaltainen käsittelemään asiaa. HaO katsoi myös, että kunnossapidolla saattaa olla sellaisia vaikutuksia pumppaamon edustan merialueella, että luvan tarve kunnossapidolle olisi tullut selvitettyä. VL 5 luvun 4 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan ojitusta koskeva asia, joka ei 3 §:n mukaan edellytä lupaviranomaisen lupaa, on käsiteltävä ojitustoimituksessa, jos kyse on ojitustoimituksessa aikaisemmin päätetyn suunnitelman muuttamisesta, ojitusyhteisön perustamisesta tai purkamisesta taikka jäsenten oikeuksia ja velvollisuuksia yhteisössä koskevasta asiasta. VL 5 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan ojituksella sekä ojan käyttämisellä ja kunnossapidolla on oltava tämän lain mukainen lupaviranomaisen lupa, jos se voi aiheuttaa: 1) ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua pilaantumista vesialueella; tai 2) 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja seurauksia, jollei kysymys ole yksinomaan puron yläpuolisella alueella suoritettavan ojituksen aiheuttamasta puron virtaaman muuttumisesta. Tapauksessa pumppaamolle johtavan ojan laajentuminen ja kunnossapidon ongelmat edellyttivät nykytilanteen tarkastelua suhteessa vanhaan ojitussuunnitelmaan ja ojitussuunnitelman muutoksen vuoksi asia tuli käsitellä ojitustoimituksessa. Myös luvan tarve kunnossapidolle on selvitettyä mahdollisten merialueelle kohdistuvien vaikutusten vuoksi.

Vaasan HAO 7.5.2019, Diaarinumero 01579/17/5205

Avainsanat: Oikeus ojitukseen – Toisen alueella oittaminen – Sovellettava laki – Hulevesien johtaminen – jätevesien johtaminen

Tapauksessa oli kyse erimielisyyksistä liittyen harmaiden jätevesien käsittelyä varten poikkeusluvalla rakennetun kiinteistökohtaisen biosuodattimella toimivan puhdistamon purkuputken tulvimisesta ja tarpeesta tehdä siitä johtuvia toimenpiteitä toisen alueella sijaitsevassa ojassa. Kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta oli käsitellyt asian hulevesien johtamisena eli vesilain mukaisena ojitusta koskevana erimielisyysasiana ja oikeuttanut A:n ja B:n rakentamaan rumpuputken toisen C:n ja D:n kiinteistön alueella sijaitsevaan täytettyyn ojan osaan sekä määrännyt muun ohella C:n ja D:n kiinteistön osaltaan vastaamaan hulevesiojan kunnossapidosta. Oja, jonka kautta hulevedet on määrätty johdettavaksi, sijaitsee osittain ojitusyhtiön hyötyalueella ja oja on ojitussuunnitelman mukaan määrätty poistettavaksi ja vedet johdettavaksi muuta kautta. Alue sijaitsee vedenhankinnan kannalta tärkeäksi luokitellulla pohjavesialueella. C ja D vaativat hallinto-oikeudessa rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöksen kumoamista ja A:n ja B:n velvoittamista huolehtimaan jätevesien käsittelystä rakentamalla omalle kiinteistölleen umpisäiliö. Heidän mielestään oli kohtuutonta, että he olivat velvoitettuja huolehtimaan naapurikiinteistön biosuodattimella käsitellyn ja puhdistettujen jätevesien ja hulevesien virtaamisesta. Heitä ei myöskään ollut kuultu asianosaisina asiassa.

HaO kumosi valituksen johdosta kunnan rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöksen ja palautti asian uudelleen käsiteltäväksi. HaO katsoi, että kyse ei ollut pelkästään hulevesien johtami-

nen vesilain mukaisena asiana, vaan asiaa olisi tullut käsitellä myös ympäristönsuojelulain mukaisena jätevesien johtamisena. YSL 155 §:ssä tarkoitettuja jätevesiä olivat käymälävesien lisäksi niin sanotut harmaat jätevedet eli lähinnä pesuvedet. Kyseessä olevien hulevesien mukana johdettavien puhdistettujen harmaiden jätevesien laadusta ei ollut esitetty arviota. Jätevesien johtamisesta ei saanut aiheutua ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua ympäristön pilaantumisen vaaraa eikä aiemmin muussa menettelyssä myönnetyllä poikkeuksella jätevesien käsittelyä koskevasta tekniikasta ollut asiassa merkitystä. HaO:n mukaan muilla kuin A:n ja B:n kiinteistöillä ei ollut tarvetta ojalle ja peruste ojituksen muuttamiseen liittyi ensisijaisesti tarpeeseen johtaa käsiteltyjä jätevesiä heidän kiinteistöltään. Hallintolain 11 §:n mukaan asianosaisia ovat ne, joiden oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Siten kaikki kiinteistöt, joiden rajalla tai alueella jätevesiä johdetaan, ovat asianosaisia. Jätevesien johtamisesta toisen alueella ojassa tai putkessa olisi tullut sopia asianomaisten kiinteistön omistajien kanssa ja asia olisi saattanut kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa käsiteltäväksi. Päätöksessä ei ollut noudatettu hallintolain ja vesilain kuulemista ja menettelyä koskevia säännöksiä (HL 31 § ja HL 34 §) ja asianosaisuutta oli tulkittu liian suppeasti.

Vaasan HaO 6.5.2019, Diaarinumero 01402/17/5205

Avainsanat: Toimivalta – Ojitustoimitus – Ojan kunnossapito – Vastuu ojan kunnossapidosta – Ojituksen hyödynsaaja – Kustannusvastuu ojitustoimenpiteistä – Ojitusyhteisön vastuun kesto – Ojitussuunnitelma

Asiassa kiinteistön A omistajat olivat panneet ojitusta koskevan asian vireille kunnan ympäristön-

suojeluviranomaisessa ja vaativat ojitusyhteisöltä tontin rajalla olevan ojan kuntoonpanoa siten, että tontille ja rakennukselle aiheutuvat haitat poistetaan. Ojan kunnossapidon laiminlyönti oli aiheuttanut vettymisongelmaa, kun ojassa jatkuvasti seisoi vettä. Oja kuului ojitusyhteisön kunnossapidettävään kuivatusalueeseen. Tekninen lautakunta päätti, ettei asia anna aiheutta jatkotoimenpiteisiin, koska teknisen lautakunnan toimivaltaan ei kuulu ojitussuunnitelmien muutoksista päättäminen. Lautakunnan näkemyksen mukaan järven säännöstelyn vaikutukset ojan vesimäärään ja ojan toimintaan olivat niin ilmeiset, että asiassa on tarve muuttaa olemassa olevaa ojitussuunnitelmaa, jolloin myöskin asia olisi käsiteltävä ELY-keskuksesta haettavassa ojitustoimituksessa (VL 5:4 5 -kohta, VL 5:31). Kiinteistön A omistajien mielestä kyse oli ojan kunnossapitoasiasta ja siten kunnan tekninen lautakunta oli laiminlyönyt velvollisuuden antaa asiassa päätös. Kiinteistön A omistajien mielestä tekninen lautakunta oli virheellisesti luullut ojassa olevan vesimäärän johtuvan pelkästään järven säännöstelystä, vaikka oikeasti syynä oli myös ojan kunnossapidon laiminlyönti.

Kiinteistön A omistajat valittivat teknisen lautakunnan päätöksestä hallinto-oikeuteen. Vastapuolena asiassa olevan ojitusyhteisön jäsenet B, C, D ja E vaativat valituksen tukimatta jättämistä HaO:ssa ja toissijaisesti valituksen hylkäämistä. Heidän mukaansa ojitusyhtymä oli lakannut jo vuonna 1966 tai viimeistään vuonna 1969 ja jos ojitusyhtiö haluttaisiin perustaa uudelleen tai elvyttää henkiin, tulisi asiassa tehdä hakemus ELY-keskukselle. Kiinteistön A omistajat esittivät vastaselityksessään, että yhteisö ei ole voinut purkautua, koska sillä on ollut vesitaloushankkeelle myönnettyyn lupaan tai oikeuteen perustuvia velvoitteita ja vas-

tuita, tässä tapauksessa ojan kunnossapitovastuu. Ojitusyhteisön vastuu ojista päättyisi vasta, kun ojat ovat muuttuneet luonnontilan kaltaisiksi. Tässä tapauksessa ojitusyhtiön ojat ovat edelleen toimivia pelto-ojia, joten ojitusyhtiö on edelleen vastuussa niiden kunnosta.

HaO kumosi teknisen lautakunnan päätöksen ja palautti asian uudelleen käsiteltäväksi. HaO katsoi saadun selvityksen perusteella, että oja aiheuttaa haittaa kiinteistölle A ja oja vaatii ensisijaisesti kunnossapitoa. HaO katsoi, että järven säännöstely tai muutkaan kyseistä ojaa koskevat ongelmat eivät ole sellaisia seikkoja, että niiden vuoksi voimassa olevaa ojitussuunnitelmaa tulisi muuttaa niin, että asia olisi käsiteltävä ojitustoimituksessa. Koska kysymyksessä on ensisijaisesti ojan kunnossapitoasia, on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimivaltainen asiassa ja sen tulisi käsitellä samalla muutkin ojaa koskevat vaatimukset ensiasteena. HaO totesi ratkaisussaan selvyyden vuoksi, että ojitusyhtiötä on kuultava asiassa sen vastuulla olevan kuivatusalueen osalta ja ojitusyhtiö on tarvittaessa kutsuttava tältä osin koolle viranomaisen toimesta. Ojitusyhtiön jäsenet yhdessä tai erikseen eivät voi ottaa kantaan ojitusyhtiön puolesta.

HaO viittasi perusteluissaan VL 5 luvun 8 §:n, jonka mukaan hyödynsaajan tai hyödynsaajien on pidettävä oja kunnossa siten kuin 7 §:ssä säädetään. Kun ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten on perustettu ojitusyhteisö, yhteisön on huolehdittava ojan kunnossapidosta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluu ratkaista sellaiset yhteistä ojitusta koskevat erimielisyydet, joissa osapuolina on kaksi hyödynsaajaa, jos muita perusteita ojitustoimituksen pitämiseksi

ei ole. Tällainen muu peruste voi olla esimerkiksi ojitussuunnitelman muuttamisen tarve. (VL 5 luku 4 §). Tämän lainkohdan vuoksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee myös ne erimielisyydet, joissa osapuolina ovat ojitussyhteisö ja kiinteistönomistaja, koska ojitussyhteisö laskeaan vain yhdeksi hyödynsaajaksi.²⁶ Asiassa ei ollut myöskään muita perusteita ojitustoimituksen pitämiseksi, koska esimerkiksi ojitussuunnitelmaa ei ollut tarpeen muuttaa. Asiassa eivät siten täyttyneet VL 5 luvun 4 §:n ojitustoimituksessa käsitellyn edellytykset, joten asia kuului kunnan teknisen lautakunnan toimivaltaan.

Vaasan HaO 6.5.2019. Diaarinumero 01402/17/5205

Avainsanat: Toimivalta – Hallintopakko – Ojan kunnossapito – Luvan tarpeellisuus

Tapauksessa järven rantakiinteistöjen omistajat katsoivat, että järveen laskeneen ojan purkukohdan muuttaminen oli heikentänyt lahden vedenlaatua. Lahden vesi oli aiemmin ollut kirkasta, ja sitä oli voitu käyttää juomavetenä. Haitankärsineet rantakiinteistöjen omistajat vaativat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta toimenpiteitä ojan purkukohdan palauttamisesta entiselle paikalleen eli kauemmaksi lahdesta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen oli hylännyt vaatimuksen ojan purkukohdan muuttamisesta. HaO kumosi ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksen ja siirsi hallintopakkoasian käsiteltäväksi asiassa toimivaltaiselle viranomaiselle.

HaO viittasi perusteluissaan VL 14 luvun 4 §:n 2 momenttiin. Jos ojituksessa tai ojan käytössä on menetely tämän lain säännösten tai niiden nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka jos ojan

kunnossapito laiminlyödään, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen. Jos kieltä tai määräystä annettaessa joudutaan ratkaisemaan kysymys lupaviranomaisen luvan tarpeellisuudesta tai luvan noudattamisesta, kiellon tai määräyksen antaa kuitenkin lupaviranomainen. Kielto tai määräys voidaan antaa myös kiinteistön uudelle omistajalle tai haltijalle, vaikka tämä ei itse olisi vastuussa lainvastaisen tilan syntymisestä. Tässä tapauksessa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella ei ollut VL 14 luvun 4 §:n 2 momentin nojalla toimivaltaa vaatimuksen käsittelemiseen, koska kyse oli lupaa vaativasta asiasta. VL 1 luvun 7 §:n mukaan aluehallintovirasto toimii vesilain mukaisena lupaviranomaisena ja asia kuuluu lupaviranomaisen toimivaltaan VL 3 luvun 1 §:n 2 momentin nojalla, jos hanke voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos jollain 1-9 kohdassa mainitulla tavalla loukkaa yleistä etua. Vesitaloushankkeella on lisäksi oltava lupaviranomaisen lupa, jos 1 momentissa tarkoitettu muutos aiheuttaa edunmenetystä toisen vesialueelle, kalastukselle, veden saannille, maalle, kiinteistölle tai muulle omaisuudelle. Tapauksessa juomavetenä käytetävän veden laatu oli huonontunut, joten asiassa olisi tullut ratkaista luvan tarpeellisuus ja siksi asia kuului lupaviranomaisen eli aluehallintoviraston toimivaltaan. Tapauksessa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen olisi siis tullut siirtää hallintopakkoasia käsiteltäväksi toimivaltaiselle aluehallintovirastolle, eikä hylätä vaatimusta.

²⁶ Hollo 2021, s. 294. Keränen 2016, s. 15.

KHO 30.4.2019, Taltio 1886, Diaarinumero 5759/1/17

Avainsanat: Toimivalta – Ojan siirtäminen – Vähäinen ojitus – Ojitustoimitus

Ympäristölautakunta oli hyväksynyt tilan A omistajan toteuttaman ojan siirron peltolohkonsa keskeltä lohkon pohjoispuolelle omalle maalleen. Kyse oli tilan A ja tilan B yhteisestä ojasta. Tilan B omistaja vaati ympäristölautakuntaa velvoittamaan tilan A omistajan siirtämään yhteinen oja entiselle paikalleen. Tilan B omistajan mukaan kunnan ympäristölautakunta ei ollut toimivaltainen käsittelemään ojitusasiasiaa, vaan asia olisi kuulunut ojitustoimituksessa käsiteltäväksi. Tilan B omistaja valitti ympäristölautakunnan päätöksestä hallinto-oikeuteen. HaO hylkäsi valituksen. Tilan B omistaja valitti edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja vaati HaO:n päätöksen kumoamista ja yhteisen ojan palauttamista entiselle paikalleen. KHO hylkäsi valituksen ja pysytti HaO:n päätöksen.

VL 5 luvun 4 §:ssä on säädetty niistä tilanteista, jolloin ojitusta koskeva asia on käsiteltävä ojitustoimituksessa. Edellä mainitun pykälän 5 kohdan mukaan asia on käsiteltävä ojitustoimituksessa, jos kyse on ojitustoimituksessa aikaisemmin päätetyn suunnitelman muuttamisesta. Lähtökohteisesti suunnitelmasta poikkeavat ojitustoimenpiteet käsitellään siten ojitustoimituksessa. Ojituksen toimeenpanon osalta vesilaissa on säädetty, että suunnitelmasta voidaan poiketa vähäisessä määrin. VL 5 luvun 16 §:n 3 momentissa säädetyn mukaisesti vahvistetusta ojitussuunnitelmasta voidaan ojitusta toimeenpantaessa tarvittaessa vähäisessä määrin poiketa suunnitelmaa muuttamatta, jos se ei merkittävästi vaikuta kustannuksiin ja ojituksesta saatavaan hyötyyn. Tapauksessa kyseessä oleva oja sijaitsi ojan siirtäneen henki-

lön kiinteistöllä ja oja oli yhteisen ojituksen alaosana. Ojan siirto vaikutti lähinnä ojan sijaintipaikan kiinteistönomistajaan eli tilan A omistajaan, tilan B omistajaan ja muihin lähimpiin maanomistajiin, joten asia on ojituskokonaisuus huomioon ottaen vähäinen. Tämän vuoksi ja VL 5 luvun 16 §:n 3 momentin tulkinnan perusteella HaO katsoi, että ympäristölautakunta on ollut toimivaltainen käsittelemään kyseessä olevan ojitusasian sille VL 5 luvun 5 §:ssä säädetyn yleistoimivallan nojalla.

Uoman statuksen määrittelyminen

Uoman statuksen määrittelyminen voi olla joissain tapauksissa haastavaa, koska ojan, valtaojan, noron ja puron määritelmät ovat tulkinnanvaraisia. Vesilaisissa on määritelty noro ja puro ja valtioneuvoston asetuksessa eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (ns. nitraattiasetuksessa) valtaoja. Oja on määritelty vesilakia koskevassa hallituksen esityksestä (HE 277/2009 vp. s. 90). Uoman statuksen määrittäminen on tärkeä kysymys, jotta esimerkiksi nitraattiasetuksen mukainen oikea suojaetäisyys osataan asettaa lantalan paikkaa suunniteltaessa. Nitraattiasetuksen mukaan valtaojan ja noron kohdalla suojaetäisyyden on oltava vähintään 25 metriä ja vesistön (esim. puron) kohdalla 50 metriä.²⁷ Jos uomaa ei määritellä oikein, voi suojaetäisyys olla liian lyhyt, tai sitä ei ole ollenkaan.

VL 3 §:n 4-kohdan mukaan joella tarkoitetaan virtaavan veden vesistöä, jonka valuma-alue on vähintään sata neliökilometriä. Saman lainkohdan 5-kohdan mukaan purolla tarkoitetaan jokea pienempää virtaavan veden vesistöä ja norolla sellaista puroa pienempää vesiuomaa, jonka valuma-alue on vähemmän kuin kymmenen neliökilometriä ja jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä kalankulku ole merkittävässä määrin mahdollista.²⁸ Edellä mainitusta ilmenee epäsuorasti, että puron valuma-alueen koon yläraja on alle 100 km², ja alaraja 10 km². Tästä huolimatta virtaavan veden uoma voi olla puro, vaikka valuma-alue on alle 10 km², jos siinä virtaa jatkuvasti vettä ja kalankulku on merkittävässä määrin mahdollista.²⁹ Valuma-alueen koko on vesilain mukaan ensisijainen kriteeri uomien määritte-

lyssä, mutta kuten noron määritelmästä ilmenee, se ei ole ainoa kriteeri.³⁰

Valtaojaa ei ole määritelty vesilaisissa. Nitraattiasetuksessa todetaan valtaojalla tarkoitettavan: ”kaivettua avouomaa, jonka tarkoituksena on kerätä kuivatusalueen piiri-, sarka- ja salaojista tulevat vedet sekä yläpuoliselta valuma-alueelta tulevat vedet ja johtaa ne pois kuivatusalueelta;”³¹ Hallituksen esityksen mukaan ojana pidettäisiin kaikkia maan kuivattamiseksi taikka muunlaisen alueen käyttöä haittaavan veden pois johtamiseksi tehtyjä avouomia tai putkia. Ojalla tarkoitettaisiin siten avo-ojan ja salaojan lisäksi sellaista viemäriä, jonka tarkoituksena on huleveden tai perustusten kuivatusveden johtaminen.³² Kysymys valtaojan ja vesistön välisestä rajanvedosta on pulmallinen ja siihen löytyy argumentteja puolesta ja vastaan. Oikeuskirjallisuuden mukaan valtaoja voisi joissakin virtaustapauksissa olla vesistö,³³ ja vesistö voi säilyä vesistönä ojitustoimenpiteistä huolimatta.³⁴ Vesilaisissa, vanhassa vesilaisissa ja uutta vesilakia koskevassa hallituksen esityksessä kuitenkin monessa kohtaa todetaan, että oja ei ole vesistö.³⁵

Hallituksen esityksen ja oikeuskirjallisuuden välisestä ristiriidasta huolimatta lienee ainoa mahdollinen

30 Näitä määritelmiä käsitellään myös vesilain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä HE 277/2009 vp, s. 43.

31 3 § 24 kohta.

32 HE 277/2009 vp. s. 90.

33 Hollo 2021, s. 29: ”Valtaoja saattaa tietyissä virtausyhteyksissä täyttää vesistön tunnusmerkistön.”

34 Vihervuori 1987, s. 57: ”Perattu, suurennettu tai oikaistu puro lienee edelleenkin vesistö, johon sovelletaan VL 6 luvun ulkopuolisia, puroa koskevia säännöksiä. Myös VL 6 luvun sisäisesti se säilyy purona (ks. VVL 6:9)”

35 ”Vesistön käsitteen ulkopuolelle jäisivät voimassa olevan vesilain tavoin vesistöä pienemmät vedet eli niin sanotut pienvedet. Tällaisia ovat norot, ojat ja lähteet.” (HE 277/2009 vp. s. 43) ”Säännös koskisi vesistöä pienempiä uomia eli noroa ja ojaa.” (HE 277/2009 vp. s. 52)

27 Nitraattiasetuksen 4 §, 3 ja 4-kohdat.

28 VL 3 §, kohdat 5 ja 6.

29 HE 277/2009 vp, s. 43. Majuri 2012, s. 3.

rationaalinen tulkinta, että valta-oja voi olla myös vesistö. Tehdyt ojitustoimenpiteet ja kuivatustarkoituksen olemassaolo voivat tuskin automaattisesti estää uomaa täyttämästä myös puron eli vesistön kriteerejä. Uoma, joka on ollut alun perin luonnontilainen puro ja johon on kohdistettu ojitustoimenpiteitä, voi siten täyttää yhtä aikaa sekä valtaojan että vesistön määritelmän, hallituksen esityksessä sanotusta huolimatta. Jos taas uoma ei ole ollut alun perinkään luonnontilainen puro vaan se on ihmisen toimesta kaivettu kuivatustarkoituksessa, voi se täyttää valtaojan määritelmän, mutta ei kaiketi puron määritelmää. Noron ja valtaojan välistä rajanvetoa ei ole juuri tulkittu oikeuskirjallisuudessa.

Kuva 2. Vesistön, puron, noron, valtaojan ja ojan määritelmät.

VESISTÖ

- Pysyvästi vesipintainen alue(HE 2n/2009 vp, s. 43)
- Järvet, lammet,Joet, purot ja muut luonnolliset vesialueet sekä tekojärvet, kanavat ja muut vastaavat keinotekoiset vesialueet. (VL 3 § 3-kohta).
- Pienvedet eli norot, ojat Ja lähteet Jäävät vesistön käsitteen ulkopuolelle (VL 3 § 3-kohta ja HE 2n /2009 vp, s.43).

PURO

- Jokea pienempi virtaavan veden vesistö (VL 3§5 -kohta)
- Valuma-alue yleensä 10-99,92 (VL 3§6 kohta)
- Alle 10 km2 uoma voi olla puro, jos kalankulkua tai vedenvirtausta (HE 277/2009 vp, s. 43. majuri 2012, s.3.)

VALTAOJA

- Kaivettu avouma, jonka tarkoituksena on kerätä kuivatusalueen piiri-, sarkaja salaojista tulevat vedet sekä yläpuoliselta valuma-alueelta tulevat vedet ja johtaa ne pois kuivatusalueelta. (Nitraattiasetuksen (1250/2014) 3 §:n 24 -kohta)
- Voi olla putkitettu (ks. oikeustapaus Vaasan HaO 24.5.2021)
- Mahdollisesti voi olla myös vesistö oikeuskirjallisuudessa esitettyjen argumenttien mukaan (Hollo 2021, s. 29 ja Vihervuori 1987, s. 57). Ks. vastaargumentit HE 277/2009 vp, s. 43 ja 52. VVL 1:2, joiden mukaan vesistönä ei pidetä mm. ojaa.)

NORO

- Puroa pienempi vesiuoma.
- Valuma-alue on vähemmän kuin 10 km2 .
- Ei jatkuvasti virtaa vettä eikä kalan kulku ole merkittävässä määrin mahdollista (VL 3 § 6-kohta).
- Alle 10 km2 uoma voi olla puro, jos on kalankulkua tai vedenvirtausta. (HE 277/2009 vp, s. 43. Majuri 2012, s. 3.)
- Pienvesi(HE 277/2009 vp, 43.)
- Ei vesistö (VL 3 § 3-kohta).

OJA

- Kaikki maan kuivattamiseksi taikka muunlaisen alueen käyttöä haittaavan veden pois johtamiseksi tehdyt avoumat tai putket. Ojalla tarkoitetaan avo-ojaa, sala-ojaa ja sellaista viemäriä, jonka tarkoitus on huleveden tai perustusten kuivatusvedenjohtaminen (HE 277/2009 vp. s. 90.)
- Pienvesi(HE 277/2009 vp, 43.)
- Ei vesistö (VL 3 § 3-kohta).

**KHO päätös 6.10.2015, Taltionumero 2847,
Diaarinumero 3362/1/14**

Avainsanat: Noro – Uoman luonnontilaisuus – Turvetuotanto

Tapauksessa oli kyse siitä, että turvetuottaja oli hakenut aluehallintovirastolta lupaa saada poiketa VL 2 luvun 11 §:n tarkoittamasta kiellosta Länsi-Suomen ympäristökeskusten luonnontilaiseksi katsoman uoman osalta. Aluehallintovirasto oli katsonut, että uoma ei ole VL 2 luvun 11 §:n mukainen luonnontilainen uoma ja siksi noron kuivattaminen turvetuotannon seurauksena ei tarvitse lainkohdan mukaista poikkeusta. HaO ei ollut asiasta samaa mieltä ja kumosi aluehallintoviraston päätöksen ja palautti asian sinne uudelleen käsiteltäväksi. Turvetuottaja valitti asiasta edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

KHO oli samaa mieltä HaO:n kanssa ja kumosi aluehallintoviraston päätöksen ja palautti asian sinne käsiteltäväksi. Noron vesitaloutta on muutettu valuma-aluetta pienentämällä vanhojen metsäojitusten yhteydessä, kun alun perin lammesta alkanut uoma on ohjattu metsäojilla suon ohi. Nykyisin noro sai lammesta vettä lähinnä ylivirtaama-aikoina. Noron valuma-alue on ollut noin 350 hehtaaria. Metsäojitusten seurauksena suolla olevan noro-osuuden valuma-alueeksi oli jäänyt ylivirtaama-aikoja lukuun ottamatta noin 22 hehtaaria. Noron vesitaloutta oli muutettu ojituksilla ja noroon oli kasvanut rahkasammalmättäitä, jotka katkoivat sitä. Ojitusjärjestelyitä oli tehty noron ympäristössä noron kummankin pään suunnassa ja noro sai vettä lähinnä vain ylivirtaama-aikoina. Virtaama norossa vähäistä ja monin paikoin uoma on sammaleen umpeuttama. HaO:n ja KHO:n päätösten mukaan noron tilasta ei ollut sellaista

selvitystä, jonka perusteella voitaisiin katsoa noron luonnontilaisuuden tulleen lopullisesti menetetyksi. Tapauksen perusteella luonnontilainen uoma ei aina menetä ominaispiirteitään edes useampien ojitustoimenpiteiden seurauksena. Siten uoma voi olla lain silmissä samaan aikaan sekä oja että luonnontilainen noro.

Vaasan HaO 24.5.2021 Diaarinumero 00577/19/5132

Avainsanat: Nitraattiasetus – Valtaoja – Suunnittelutarveratkaisu – Hallintolaki – Vähimmäissuojaetäisyydet

Tapauksessa Keski-Uudenmaan ympäristökeskus sai haittailmoituksen kiinteistöllä sijaitsevista hevosaitauksista, jotka oli rakennettu valtaojan päälle. Aitauksissa oli hiekkapohja, joka mukaili valtaojan uoman muotoja ja uoman pohjalla oli selkeästi havaittavissa vesien valumajälkiä valtaojan suuntaisesti. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen mukaan hevosten ulkoilualueet eivät täyttäneet kunnan ympäristönsuojelumääräysten mukaista vähimmäissuojaetäisyyttä valtaojasta ja ympäristökeskus kehotti kirjallisesti toiminnanharjoittajaa lopettamaan hevosten pitämisen kyseisissä aitauksissa välittömästi ympäristönsuojelumääräyksen 21 §:n nojalla. Toiminnanharjoittajan antaman vastineen mukaan valtaojaan etäisyyttä ulkotarhasta on noin 60 metriä kaakon suuntaan ja 50 metriä luoteen suuntaan. Ympäristökeskuksen tarkastuksella tekemien havaintojen mukaan nitraattiasetuksen ja ympäristönsuojelumääräysten mukaiset etäisyydet ulkotarhoilta valtaojaan eivät täyttyneet, sillä ulkotarhat oli rakennettu valtaojan päälle. Ympäristölautakunta antoi velvoittavan hallintopakkopäätöksen uhkasakon uhalla.

Toiminnanharjoittaja kyseenalaisti nitraattiasetuksen ja ympäristönsuojelumääräyksen soveltuvuudet asiaan. HaO:n mukaan hevosten pitäminen ja kasvattaminen ovat nitraattiasetuksen soveltamisalaan kuuluvaa maa- ja puutarhataloutta nitraattiasetuksen 3 §:n maa- ja puutarhataloutta koskevan määritelmän mukaan. Nitraattiasetuksen valmistelumuistiossa on tarkentavasti todettu, että 4 §:ssä määritetyt rakenteiden sijoittamisen suojaetäisyydet koskevat myös hevosten jaloittelualueita ja jaloitteluun tarkoitettuja ulkotarhoja. Ympäristönsuojelumääräyksen 21 §:ssä on annettu vähimmäisuojaetäisyyksiä nimenomaisesti hevosten ulkoilu- ja harjoittelualueille. Näin ollen HaO katsoi, että nitraattiasetuksen 4 §:n 4 kohtaa ja ympäristönsuojelumääräyksen 21 §:ää voidaan soveltaa, kun kyseessä oleva toiminta on hevostenpitoa.

Sekä nitraattiasetuksessa että ympäristönsuojelumääräyksessä vaaditut etäisyydet jaloittelu- ja ulkoilualueisiin on määritelty suhteessa valtaojaan. Ympäristönsuojelumääräyksissä ei ole esitetty omaa määritelmää valtaojalle, joten valtaojan määritelmä otetaan muusta lainsäädännöstä, tässä tapauksessa nitraattiasetuksesta. Nitraattiasetuksen 3 §:n 24 kohdan mukaan valtaojalla tarkoitetaan kaivettua avouomaa, jonka tarkoituksena on kerätä kuivatusalueen piiri-, sarka- ja salaojista tulevat vedet sekä yläpuoliselta valuma-alueelta tulevat vedet ja johtaa ne pois kuivatusalueelta. Nyt käsillä olevassa asiassa oli kyse kaivetusta uomasta, jonka tarkoitusta kuivatusalueen vesien johtamisessa ei ole millään tavoin asiassa kyseenalaistettu. HaO katsoi nitraattiasetuksen soveltuvan ojan putkittamisesta huolimatta, koska kuivatustarkoitus oli edelleen sama. Oja katsotaan siis valtaojaksi myös silloin, kun se on putkitettu.

Putken tiiviydellä ei ollut määrittelyn kannalta merkitystä, koska putkitetun ojan ylempiä rakenteita salaojaputkineen ei voitu pitää sillä tavoin tiiviinä, että alueen hulevedet eivät voisi päästä valtaojaan alempana valtaojan juoksulla. HaO katsoo siten, että ympäristölautakunta on voinut määrätä toiminnanharjoittajalle päävelvoitteen hevosten pidon lopettamisesta valtaojan päälle rakennetuilla ulkoilualueilla ja asettaa velvoitteen tehosteeksi päätöksestä ilmenevän uhkasakon. Ympäristölautakunnan päätöstä ei ole muutoksenhakijan esittämillä perusteilla syytä tältä osin muuttaa tai kumota.

Oikeus ojitukseen, ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys ja ojituksen toteuttaminen

Ojitusta koskevan sääntelyn eräänä lähtökohtana on kiinteistönomistajan oikeus ryhtyä toimenpiteisiin kiinteistön käyttöä haittaavan veden poistamiseksi. Tämä lähtökohta on siten vakiintunut, että vesilain muutoksessa ei pidetty tarpeellisena ottaa VVL 6 luvun 4 §:n 1 momentin kaltaista säännöstä kiinteistönomistajan tai -haltijan oikeudesta ryhtyä ojitukseen eli hänen kiinteistönsä tarkoituksenmukaista käyttöä haittaavan liiallisen veden poistamiseen.³⁶ Oikeus ojitamiseen ei ole kuitenkaan rajoitukseton, vaan siinä tulee ottaa huomioon haittojen minimoinnin periaate, joka koskee kaikkia vesilain mukaisia hankkeita. VL 2 luvun 7 §:n mukaan vesitaloushanke on toteutettava sekä vesivaroja ja vesialueita muutoin käytettävä siten, ettei siitä aiheudu välttävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta, jos hankkeen tai käytön tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahingolliseen seuraukseen verrattuna. VL 5 luvun 7 §:n 1 momentissa myös todetaan, että ojitus on toteutettava niin, ettei toiselle kuuluvalla alueella aiheudu vahingollista vettymistä tai muuta edunmenetystä. Ojitus on joskus tarpeen toteuttaa toisen omistamalla alueella. Osapuolet voivat sopia ojituksesta toisen alueella tai vaihtoehtoisesta oikeuden antamisesta voi päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, mikäli ojitus ei edellytä lupaviranomaisen lupaa tai ojitustoimituksen päätöstä (VL 5:9.2). Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa hyödynsaajalle oikeuden johtaa vettä toisen ojaan, tehdä oja taikka ojitusta varten tarpeellinen suojapenger tai pumppuasema toisen alueelle, tai perata toisen alueella olevaa puroa tai noroa

³⁶ HE 277/2009 vp, s.89.

(VL 5:9.1). Oikeus ojitamiseen voidaan antaa, jos se on tarpeen alueen tarkoituksenmukaista kuivattamista varten tai toisen alueella tapahtuvan vettymisen tai muun edunmenetyksen estämiseksi. (VL 5:9.2)

Ojitusta palvelevien käyttöoikeuksien ja niitä tukevien sopimusten pysyvyyden varmistaminen on keskeistä hankkeen pitkäaikaisen toteuttamisen ja olosuhteiden pysyvyyden kannalta. Asianosaisten väliseen kirjalliseen sopimukseen tai VL 5:9:n mukaiseen viranomaisen sijoituspäätökseen perustuva oikeus ojan tekemiseen toisen maalle ja veden johtamiseen toisen ojaan on voimassa kiinteistöjen omistussuhteiden myöhemmistä muutoksista riippumatta (VL 5:11.1). Maanomistajien välisen sopimuksen pysyvyyden varmistamiseksi se tulee nykyään tehdä kirjallisena. Kun oikeus sellaiseen toimenpiteeseen, johon vesilain nojalla voitaisiin antaa lupa, perustuu asianosaisten väliseen sopimukseen, voidaan lupa hakemuksesta myöntää kyseisen oikeuden pysyttämiseksi voimassa myös kiinteistön uutta omistajaa kohtaan (VL 17:9). Näin on myös sellaisessa tilanteessa, jos ennestään yhden kiinteistön alueella oleva oja tulee kiinteistöjohtuksen muuttumisen vuoksi kulkemaan useamman kiinteistön alueella eikä toisin ole sovittu tai määrätty. Ojaa pidetään tällöin sopimuksen perusteella toisen maalle tehtynä (VL 5:11.2) Oikeutta ei ole tarpeen merkitä kiinteistötietojärjestelmään.³⁷

Ojittajan yleiset velvollisuudet ilmenevät VL 5:7–8. Vesilain yleinen velvoite on, että kun oja on tehty, hyödynsaajan tai hyödynsaajien on huolehdittava ojan kunnossapidosta (VL 5:8). Ojitus ja ojan kunnossapito on tehtävä mahdollisimman haitattomalla tavalla (VL 5:7–8). Jos ojitusta varten on perustettu ojitusyhteisö, yhteisön on huolehdittava ojan kunnossapidosta (VL 5:8).³⁸ Kunnossapitovastuu jatkuu siihen asti, kunnes yhteisö puretaan. Purkamisen edellytyk-

³⁷ Hollo 2021, s. 302–303.

³⁸ Hollo 2021, s. 291, 299.

senä on ojien saattaminen olosuhteet huomioon ottaen luonnontilaisen kaltaiseen tilaan (VL 5:26.1), asiasta ojitussyhtiön kokouksessa päättäminen (VL 5:25) ja purkautumista koskevan asian käsitteleminen ojitustoimituksessa (VL 5:26).

Ojitusyhteisöä ei siten voida purkaa, jos kunnossapito on laiminlyöty ja ojitettua uomaa ei ole VL 5:26.1:n mukaisesti saatettu luonnontilaiseen tilaan tai asiaa käsitelty ojitussyhtiön kokouksessa. Tästä esimerkkinä on oppaan lopussa tarkemmin esiteltävä ELY-keskuksen lausunto VARELY/74/07.02/2013, jossa ei ollut edellytyksiä ojitussyhtiön purkamista koskevan ojitustoimituksen pitämiseksi, kun purkamista ei ollut käsitelty ojitussyhtiön kokouksessa. Lausunnossa ELY-keskus myös muistutti, että VL 5 luvun 26 §:n nojalla ojitusyhteisön purkamistilanteessa ojat tulee saattaa olosuhteet huomioon ottaen luonnontilaisen kaltaiseen tilaan. Yhteisön purkaminen ei siten tule kysymykseen, jos tämä tavoite on saavuttamatta esimerkiksi kunnossapidon laiminlyönnin vuoksi tai jos ojaan päätyvien vesien alkuperä tai laatu on selvittämättä. Ojitusyhteisö saattaa siten joutua toteuttamaan erilaisia ojan kunnossapitotoimia lainkohdan tavoitteen saavuttamiseksi, ennen kuin yhteisön purkaminen on mahdollista.³⁹

Jos ojitus edellyttää lupaviranomaisen lupaa tai ojitustoimituksessa annettua päätöstä, tulee laatia ojitussuunnitelma. Myös muissa tilanteissa ojitussuunnitelma on laadittava, jos asian laatu tai laajuus sitä edellyttävät (VL 5:15.1; VVL 6:11). Ojitussuunnitelman tulee sisältää tiedot hankkeesta ja sen toteuttamisesta sekä kuivatussyvyydestä, selvitys hankkeesta saatavasta hyödystä ja arvio hankkeen vaikutuksista (VL 5:15.2). Ojitussuunnitelman vahvistamispäätös on siihen liittyvine viranomaisen määräyksineen ja ehtoineen ojitushankkeen keskeinen toimeenpanoväline. Ojitus saadaan panna toimeen vahvistetun ojitussuunnitelman mukaisesti (VL 5:16.3). Tämä tarkoittaa se-

39 Hollo 2021, s. 311.

kä itse toteutusta että niiden alueiden käyttöönottoa, joita varten tarvittava oikeus on saatu. Vahvistetusta ojitussuunnitelmasta voidaan tarvittaessa vähäisessä määrin poiketa suunnitelmaa muuttamatta, jos tämä ei merkittävästi vaikuta kustannuksiin ja ojituksesta saatavaan hyötyyn. Muuhun suunnitelmasta poikkeamiseen tulee hakea vahvistavan viranomaisen päätös suunnitelman muuttamisesta.⁴⁰

Seuraavaksi esitellään aihepiiriin liittyviä oikeustapauksia.

40 Hollo 2021, s. 297—298.

**Vaasan HaO 14.5.2018, Päätösnumero 18/0116/2,
Diaarinumero 01094/16/5205**

Avainsanat: Yhteinen ojitus – Kuivatushyöty – Ojituksen hyödynsaajat – Ojituskustannukset – Ojan kunnossapitovastuu

Tapauksessa oli kyse ojitusasiaa koskevasta valituksesta ja siitä, kuka vastaa ojitushankkeen kustannuksista ja jatkuvasta kunnossapidosta. Ympäristölautakunta oli katsonut, että tilan A omistaja ja tämän naapuri tilan B omistaja vastaavat yhteisvastuullisesti ojituksen kustannuksista, koska kumpikin saa kuivatushyötyä ojasta. Tilan A omistaja valitti ympäristölautakunnan ojitushankkeen kustannuksia ja kunnossapitovastuuta koskevasta päätöksestä hallinto-oikeuteen ja vaati päätöksen muuttamista siten, että tilan B omistaja vastaa ojitushankkeen kustannuksista ja jatkuvasta kunnossapidosta yksin. Tilan A omistajan mukaan kustannusten jakamista ei voi ajatella syntyvien hyötyjen suhteen, koska tilan B omistajan kiinteistö on aiheuttanut koko ongelman ja aiheuttamisperiaatteen mukaan myös velvollinen haitan poistamaan. Tilan B omistaja on ojituksen ainoa hyötyjä, koska nykyinen tilanne haittaa A:n omistaman kiinteistön käyttöä. Tilan A omistajalle ei puolestaan ole nykytilanteesta haittaa, ja hänelle koitua hyöty on maatalousmaana olevalle alueelle olematon. Tilan B omistaja vaati vastineessaan valituksen hylkäämistä ja ympäristölautakunnan päätöksen pysyttämistä voimassa.

HaO hyväksyi valituksen, kumosi ympäristölautakunnan päätöksen ja palautti asian uudelleen ympäristölautakunnan käsiteltäväksi. HaO katsoi, että kyseessä ei ole vesilaissa tarkoitettu yhteistä ojitusta koskeva asia, koska ojituksesta on kuivatushyötyä vain toiselle kiinteistöistä. Tätä toista

kiinteistöä, joka kuivatushyötyä ei saa, ei voida pitää ojituksen hyödynsaajana eikä se siten voi olla myöskään vastuussa ojituksen kustannuksista. VL 5 luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan yhteisellä ojituksella tarkoitetaan ojitusta, jonka kuivatusalue muodostuu eri maanomistajille kuuluvista kiinteistöistä. Saman momentin 1 kohdan mukaan kuivatusalueella tarkoitetaan maita, joille yhteinen ojitus tuottaa hyötyä. Vesilain yleinen velvoite on, että kun oja on tehty, hyödynsaajan tai hyödynsaajien on huolehdittava ojan kunnossapidosta. (VL 5:8). Tapauksessa ainoa hyödynsaaja oli B, joten hän oli myös ainoa kunnossapidon vastuutaho. Kyse ei myöskään voinut olla yhteisestä ojituksesta.

**AVI päätös numero 42/2016/2, Diaarinumero
LSSAVI/4360/2015**

Avainsanat: Ojitusyhteisön kunnossapitovastuu – Ojitusyhteisön päätös – Ojan tukkimisen luvallisuus – Ojitusyhteisön päätöksen moittiminen

Asiassa oli kyse ojitusyhtiön kokouksen päätöksen moittimisesta. Tapauksessa ojitusyhteisön jäsen oli siirtänyt ojan ja tukkinut aiemman ojan ilman, että ojan siirtämistä olisi käsitelty ojitustoitimuksessa tai yhtiökokouksessa. Ojitusyhtiö oli tehnyt yhtiökokouksessa päätöksen tukitun uoman avaamisesta. Ojan tukkinut ojitusyhteisön jäsen kyseenalaisti kyseisen yhtiökokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden ja teki oikaisuvaatimuksen ojitusyhteisölle. Ojitusyhteisö ei muuttanut päätöstään oikaisuvaatimuksen johdosta, koska heidän mielestään kokous tukitun uoman avaamisesta oli laillisesti koolle kutsuttu ja päätös laillinen. Ojitusyhteisön näkemyksen mukaan jäsenellä ei ole ollut lupaa ojan tukkimiseen ja tukittu oja on edelleen ojitusyhteisön kunnossapidettava

oja. Ojitusyhteisön jäsen moitti päätöstä AVI:ssa. Ojitusyhteisön jäsen ei ollut kertomansa mukaan tiennyt kyseisen ojan olevan ojitusyhtiön ja siksi hän ei ollut hakenut keneltäkään suullista tai kirjallista lupaa ojan tukkimiseen. Hänen mukaansa uusi oja oli toimiva ja yhtiön vaatimus tukitun ojan avaamisesta hätiköity ja kustannukset ja toimivuus arvoitus. AVI hylkäsi hakemuksen, koska päätös ei ollut yhtiön sääntöjen vastainen eikä ojitusyhtiön kunnossapidettävän ojan avaamisen voida katsoa loukkaavan kenenkään oikeutta. Ojan tukkimiseen ei ole ollut suullista eikä kirjallista lupaa ja tukittu oja oli katsottava edelleen ojitusyhteisön viralliseksi kunnossapidettäväksi ojaksi. Asiaan ei vaikuttanut se, että jäsen oli mahdollisesti luullut toisen johtamisreitin olevan ojitusyhtiön ojen kautta eikä se, että vedet on voitu johtaa toimivalla tavalla uuden ojan kautta. Ratkaisun perusteluissa on viitattu VL 5 luvun 8 § 1 momenttiin, jonka mukaan hyödynsaajan tai hyödynsaajien on pidettävä oja kunnossa siten kuin 7 §:ssä säädetään. Kun ojituksesta johtuvien asioiden hoitamista varten on perustettu ojitusyhteisö, on yhteisön huolehdittava ojan kunnossapidosta. Perusteluissa viitattiin lisäksi VL 12 luvun 17 §:n, jonka mukaan ojitusyhteisön jäsen voi moittia ojitusyhteisön päätöstä, jos päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä tai se on lain tai yhteisön sääntöjen vastainen taikka päätös loukkaa hänen oikeuttaan.

KHO 4.5.2015 Diaarinro 755/1/14 (Asian aiempi käsittely Vaasan hallinto-oikeus 5.2.2014 nro 14/0017/1) VARELY/17/07.02/2014

Avainsanat: Ojan sijoittaminen – Kustannusten jako – Ojituksen hyödynsaaja – Ojan kunnossapitämisvelvollisuus – Perusteet ojan siirtämiselle

Tilan A omistaja haki ympäristölautakunnalta lupaa siirtää omalla tilallaan sijaitseva oja tilansa ja tilan B omistaman tilan rajalle. A halusi siirtää ojan ottaakseen peltotiealueen uudelleen viljelykäyttöön. Ympäristölautakunta piti ojan sijoittamista rajalle tarkoituksenmukaisena, koska rajalinja selkiytyy ja joutomaa saadaan hyötykäyttöön. Kustannusten osalta päätettiin siten, että tilan A omistaja vastaa ojituskustannuksista ja korjuukustannukset ylittävältä osalta puunmyyntitulot määrätään maksettavaksi tilan B omistajalle. Ojan ja pientareen alueesta ei määrätä maksettavaksi korvausta, koska ojituksesta on hyötyä molemmille osapuolille. Samasta syystä molempien on vastaisuudessa vastattava ojan kunnossapidosta. Tilan B omistaja valitti asiasta hallinto-oikeuteen ja se kumosi ympäristölautakunnan päätöksen. HaO:n näkemyksen mukaan oikeuden myöntämistä tilan A omistajalle ei voida perustella yksinomaan tarkoituksenmukaisuussyillä tai sillä, että ojittajan kustannuksella rajalle kaivetusta ojasta aiheutuu hyötyä myöskin naapurikiinteistölle B. HaO katsoi, että perusteita ojan siirtämiselle rajalle osittain toisen alueelle ei ollut. Tilan A omistaja valitti asiasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja vaati HaO:n päätöksen kumoamista ja ympäristölautakunnan päätöksen saattamista voimaan. KHO hylkäsi valituksen ja pysytti HaO:n päätöksen. Perusteluissa viitattiin VL 5 luvun 7 §:ään ja 9 §:ään. VL 2 luvun 7 §:n mukaan vesitaloushanke on toteutettava

muun muassa siten, ettei siitä aiheudu välttävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta, jos hankkeen tai käytön tarkoitus voidaan saavuttaa ilman kustannusten kohtuutonta lisääntymistä kokonaiskustannuksiin ja aiheutettavaan vahingolliseen seuraukseen verrattuna. VL 5 luvun 9 §:n mukaan, jos ojittamisesta toisen alueella ei sovita, hyödynsaajalle voidaan antaa oikeus muun muassa tehdä oja toisen alueelle. Saman luvun 10 §:n 3 momentin mukaan, kun oja on tehty toisen alueelle, alueen omistajalle voidaan antaa oikeus omalla kustannuksellaan muuttaa ojan asemaa ja suuntaa, jos muutos ei vähennä ojasta saatavaa hyötyä eikä aiheuta sanottavaa lisäkustannusta ojituksen hyödynsaajalle. Tapauksessa olisi tullut arvioida oikeutta myöntäessä, voidaanko VL 2 luvun 7 §:n mukaisesti välttää ojitukselta naapurikiinteistölle aiheutuvat edunmenetykset ja vahingot, joita ovat maa-alueen menetys ja poistettavan puuston odotusarvon menetys, ja voidaanko ojituksen tarkoitus saavuttaa ilman ojituskustannusten kohtuutonta lisääntymistä vahingolliseen seuraukseen verrattuna. Perustelujen mukaan ojan nykyinen sijainti oli tarkoituksenmukainen kuivatuksen kannalta ja ojan siirtämättä jättämisestä aiheutuva saamatta jäänyt hyöty on vähäinen ja vesilain mukaisessa järjestelmässä toissijainen. Siten tapauksessa ei ollut perusteita ojan siirtämiseksi rajalle. Nykyinen ojan paikka täytti paremmin VL 2 luvun 7 §:n edellytykset.

KHO Muu päätös 9.11.2017 Diaarinro 2390/1/16 VARELY/1435/2018

Avainsanat: Ojituksen hyödynsaaja – Ojan kunnossapitovastuu – Ojitusyhteisö – Yhteinen ojitus – Ojitussuunnitelman mukaisuus

Asiassa oli ojitusyhtiön ja tilan X omistajien A:n ja B:n välillä riitaa siitä, ketkä ovat perkaushankkeen hyödynsaajia ja kustannusvastuussa hankkeessa. Tapauksessa ELY-keskus määräsi A:n ja B:n hakemuksen johdosta ojitustoimituksen, jossa vahvistettiin kustannusosuudet ojitusyhtiön osakkaille ja siten myös A:lle ja B:lle tilan X omistajina. A ja B eivät olleet tyytyväisiä tähän, koska eivät mielestään olleet perkaushankkeen hyödynsaajia eivätkä siten velvollisia osallistumaan kustannuksiin. Heidän mukaansa kyseessä ei ollut vuoden 1978 ojituksen kunnossapito, vaan uusi ojitus, joka hyödyttää vain uoman yläpuolisia maanomistajia. Tilan X aiempi omistaja ei ollut allekirjoittanut yhtiösopimusta. Ojitusyhteisön mukaan A ja B olisivat velvollisia osallistumaan uoman kunnossapidosta aiheutuneisiin kustannuksiin. HaO piti A:ta ja B:ta velvollisina ottamaan osaa yhteiseen ojitukseen, vaikka tilan aiempi omistaja ei ollut allekirjoittanut yhtiösopimusta (VVL 6 luvun 13 §). A ja B ovat ojitusyhtiön osakkaita, koska heidän kiinteistönsä X on saanut hankkeesta VVL 6 luvun 16 §:n tarkoittamaa hyötyä, kun hankkeen myötä kiinteistön kuivatustila on parantunut. Siten tilan X omistajat ovat velvollisia osallistumaan kunnossapitokustannuksiin siltä osin kuin hankkeessa on ollut kyse perkaushankkeen suunnitelman mukaisesta kaivusyvyvyydestä. Sen sijaan toteutettua aikaisempaa hanketta syvempää kaivua ei voida pitää perkauksen kunnossapitona, vaan lisäkaivu on osakkaiden kokouksessa hyväksytty lisätoimenpide, josta ei koidu tilalle X hyötyä maan käyt-

töarvon parantumisena, koska lisäkaivu ei lisää kuivatussyvyyttä tilan X kohdalla. Kokonaiskaivumassojen määrän perusteella lisätoimenpidettä ei voi pitää vähäisenä. Näistä syistä johtuen tilan X omistajien tuli osallistua kunnostusperkaukseen ojitustoimituksessa vahvistetulla kustannusosuudella vain siltä osin, kuin kyse oli perkaushankkeen suunnitelman mukaisesta kaivussyvyydestä. HaO kumosi A:n ja B:n valituksen johdosta ojitustoimituksen päätöksen ja palautti asian ojitustoimituksessa uudelleen käsiteltäväksi. Kuivatusalueen toimitsijamiehet vaativat KHO:lta HaO:n päätöksen kumoamista. KHO hylkäsi valituksen ja pysytti HaO:n päätöksen.

Tapauksessa sovellettiin vanhaa vesilakia, mutta lainkohtien sisältö on edelleen relevantti. VVL 6 luvun 16 §:n mukaan ojituksesta saatavana hyötynä pidetään maan käyttöarvon nousua ja VVL 6 luvun 9 §:n mukaan jokainen ojituksesta hyötyä saava on velvollinen ottamaan osaa myös ojituskustannuksiin hyödyn mukaisessa suhteessa. VVL 6 luvun 21 §:n mukaan hyödynsaaja, joka ei ole vaatinut ojitusta eikä yhtynyt sellaiseen vaatimukseen, on velvollinen ottamaan osaa ojituskustannuksiin vain saamaansa hyötyä vastaavalla määrällä. VVL 6 luvun 25 §:n mukaan ojitusyhtiön osakkaita ovat ne, jotka saavat ojitussuunnitelman mukaan yhteisestä ojituksesta hyötyä. VVL 6 luvun 29 §:n 2 momentin mukaan kustannusten jakoa tulee oikaista, jos ojituksesta osakkaille aiheutuvan hyödyn jakaantumisen havaitaan poikkeavan siitä arviosta, jonka mukaan osakkaiden osuus yhtiössä on aiemmin määrätty. VVL 6 luvun 29 §:n 3 momentin mukaan osakas saa moittia kustannusten jakoa ojitustoimituksessa, jonka pitämistä on vaadittava kolmen kuukauden kuluessa kokouksesta. Lisäksi VVL 6 luvun 32 §:n 1 momentin mukaan hyödyn-

saajien on pidettävä yhteinen oja kunnossa ja osallistuttava kunnossapitokustannuksiin, elleivät erityiset syyt vaadi toisenlaista kustannusten osittelua. Jos ojitusasioiden hoitamista varten on perustettu ojitusyhtiö, tulee yhtiön huolehtia ojan kunnossapidosta VVL 6 luvun 32 §:n 2 momentin mukaisesti.

**Vaasan HaO 29.9.2010, Päätös 10/0251/5,
Diaarinumero 02015/09/5205**

Avainsanat: Ojituksen tarpeellisuus – Ojan tekeminen rajalle – Kuivatuksen tarkoituksenmukaisuus – Ojan tekeminen toisen maalle

Kiinteistönomistaja haki kunnan ympäristö- ja rakennuslautakunnalta oikeutta ojan tekemiseen rajalle kuivatustarkoituksen toteuttamiseksi. Ympäristö- ja rakennuslautakunta ei pitänyt kaivettavaa ojaa naapurin kiinteistön kuivatuksen kannalta tarpeellisena ja sen takia oja olisi tullut kokonaisuudessaan sijoittaa hakijan kiinteistön puolelle. HaO oli asiasta samaa mieltä. Ojan tekeminen tilojen väliselle rajalle ei ole ollut tarpeen tiemaan tarkoituksenmukaista kuivattamista varten, koska kuivatus oli mahdollista toteuttaa siten, että oja sijaitsee kokonaan hakijan puolella tien vierustalla. HaO:n mukaan vesilain mukainen tarkoituksenmukaisuus tarkoittaa kuivatuksellista tarkoituksenmukaisuutta, eikä ojan sijoittamiseen toisen alueelle oikeuta esimerkiksi se, että ojan sijoittaminen ojitustajan maalle mahdollisesti pienetäisi viljelyalaa. Asiassa päätöstä perusteltiin muun muassa vanhan VL 6 luvun 4 §:n 1 momentilla, jonka mukaan ojitustajalla on oikeus tehdä oja toisen maalle tai ryhtyä ojitukseksi luettavaan puron perkaamiseen toiselle kuuluvalla alueella, jos se maan tarkoituksenmukaista kuivattamista varten tai saman luvun 3 §:n 1 momentissa mainitun seurauksena estämi-

seksi on tarpeen. Asiassa ei ole ollut VVL 6 luvun 4 §:n 1 momentin mukaisia edellytyksiä myöntää oikeutta ojan tekemiseen toisen maalle. Myös nykyisen vesilain mukaan oikeus ojan tekemiseen voidaan antaa silloin, jos se on tarpeen maan tarkoituksenmukaista kuivattamista varten (VL 5:9.2)

KHO 30.12.2005, Taltionumero 3664, Diaarinumero 2142/1/04

Avainsanat: Ojitusta koskeva oikeus – Ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys – Ojan sijoittamista koskeva sopimus - Sitovuus - Pysyvyys - Asemakaava-alue - Kuivatusvesien johtaminen - Hulevesien johtaminen - Putkioja - Salaoja - Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen - Toimivalta

Ympäristölautakunta päätti tontin A omistajan hakemuksesta, että tontin A ja tontin B omistajien sopimus sadevesi- ja salaojaputken asentamisesta on voimassa oleva kiinteistöjen nykyisiä omistajia sitova sopimus ja että A oli edelleen oikeutettu ympäristölautakunnan päätöksessä mainituin ehdoin johtamaan sade- ja kuivatusvedet tontin C kautta kulkevaan putkiojaan. HaO pysytti ympäristölautakunnan päätöksen, mutta katsoi, ettei sopimus ollut tontin C omistajaa sitova. KHO pysytti HaO:n päätöksen lopputuloksen. KHO:n päätöksen perustelujen mukaan vesilain mukaisena ojana pidettävä sadevesi- ja salaojaputki oli rakennettu alueen käyttöä haittaavan veden poistamiseksi vanhan VL 6 luvun 1 §:n 1 momentissa mainitussa ojitustarkoituksessa. VVL 6 luvun 12 §:n 1 momentin mukaisen sopimuksen tarkoituksena on, jollei muuta ole sovittu, ojan pysyvä sijoittaminen toisen alueelle siten, että myöhemmät muutokset kiinteistöjen omistuksessa tai kiinteistöjaotuksessa eivät vaikuta oikeuden pysyvyyteen. Asiassa ei näin ollen ole merkitystä tontin C omistajan mah-

dollisella suostumuksella tai sen puuttumisella taikka sillä, oliko hän kiinteistön ostaessaan ollut tietoinen putken sijainnista, eikä myöskään sillä, että vesilain 6 luvussa tarkoitettua oikeutta ojan sijoittamiseen ei laissa ole säädetty rekisteröitäväksi.

Tapaus on edelleen olennainen, koska myös uusi vesilaki sisältää ojitusta koskevan oikeuden pysyvyyden periaatteen (VL 5:11). Tapauksessa ympäristölautakunta, HaO ja KHO olivat yksimielisiä siitä, että A on oikeutettu johtamaan sade- ja kuivatusvedet tontin C kautta kulkevaan putkiojaan, mutta sopimuksen sitovuudesta HaO:lla oli eri käsitys kuin ympäristölautakunnalla ja KHO:lla. HaO katsoi, ettei aiempien kiinteistönomistajien tekemä sopimus ollut tontin C omistajaa sitova. KHO pysytti hallinto-oikeuden päätöksen, mutta sen näkemyksen mukaan tontin C omistajan suostumuksella tai sitoutumisella ei ollut väliä, koska sitovuus tulee ojitusta koskevan oikeuden pysyvyyden periaatteesta. Tontin C omistajaa sitoo edellisen kiinteistön omistajan sitoutuminen.

Vaasan HaO 25.6.2020, Päätösnumero 20/0046/1, Diaarinumero 00922/18/5205

Avainsanat: Ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys – ojituksesta ei ole tehty kirjallista sopimusta – ojituksen kustannusten jakautuminen

Katso oikeustapaus osio 3, s. 7. Osiossa 3 oikeustapausta käsitellään lainvalinta- ja toimivaltakysymysten kannalta.

Asiassa oli kyse siitä, että tilan A omistaja vaati kunnan tekniseltä lautakunnalta kuivatusojan sijaintipaikan siirtoa siten, että naapurikiinteistön vesiä ei saa enää johtaa entistä reittiä hä-

nen kiinteistönsä kautta, koska oja haittaa hänen kiinteistöllään olevien peltolohkojen viljelyä. Tilan A omistaja kyseenalaisti aiemmin tehdyn ojituksen oikeusperustan, koska ojituksesta ei ollut tehty sopimusta. Kiinteistöt olivat aiemmin muodostaneet yhden maanomistajan hallussa olevan yhtenäisen kiinteistön, joka on lohkottu, ja saman kiinteistönomistajan toimesta tehty oja molempien kiinteistöjen läpi. Oja oli aikanaan kaivettu pelto- maiden kuivatusta varten, mutta sittemmin se on palvellut tonttialueiden maankuivatusta. Naapurin eli tilan B omistajan puolesta oja olisi saanut pysyä nykyisellä paikallaan. Kunnan tekninen lautakunta päätti ojan siirrettäväksi siten, että ojaa jatketaan ensin kiinteistörajaa pitkin kohti jokea ja kaarretaan siten metsikön reunan suuntaisesti ja oja säilyisi osittain kiinteistönomistajan puolella. Tilan A omistaja valitti teknisen lautakunnan päätöksestä hallinto-oikeuteen kyseenalaistaen oikeuden vesien laskemiseen hänen kiinteistönsä kautta. Hänen näkemyksensä mukaan päätös perustui virheelliseen lain soveltamiseen, koska ojan kaivamisesta ei ole koskaan tehty kirjallista sopimusta ja kiinteistöt oli lohkottu. Tilan A omistajan mukaan VL 5 luvun 11 §:n mukaista ojitusta koskevan oikeuden pysyvyyttä ei voida ottaa päätöksenteon lähtökohdaksi, koska oja oli tehty vasta lohkomisen jälkeen. HaO hylkäsi valituksen. VL 5 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan asianosaisten väliseen kirjalliseen sopimukseen tai 9 §:n mukaiseen päätökseen perustuva oikeus ojan tekemiseen toisen maalle ja veden johtamiseen toisen ojaan on voimassa kiinteistöjen omistussuhteiden myöhemmistä muutoksista riippumatta. VL 5 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan, jos ennestään yhden kiinteistön alueella oleva oja tulee kiinteistöjaotuksen muuttumisen vuoksi kulkemaan useamman kiinteistön alueella eikä toisin ole sovittu tai mää-

rätty, ojaa pidetään sopimuksen perusteella toisen maalle tehtynä. Tällaiseen ojaan sovelletaan, mitä 1 momentissa säädetään. Tässä tapauksessa kiinteistöt olivat lohkomisen jälkeenkin saman tahon omistuksessa, joka oli päättänyt tehdä ojan kahden kiinteistönsä rajat ylittävästi, eikä tällaisessa tilanteessa ollut tarpeen pyytää keneltäkään suostumusta ojan tekemiseen kiinteistöille. Toisin sanoen ei ole väliä, että oja tehtiin vasta lohkomisen jälkeen, koska lohkotut kiinteistöt olivat saman tahon omistuksessa. Ojituskustannusten osalta HaO lausui, että vesilain säännösten mukaan maanomistajan tulisi siirtää oja omalla kustannuksellaan. HaO ei kuitenkaan voi muuttaa teknisen lautakunnan päätöstä kustannusten jaosta muutoksenhakijan vahingoksi, koska tilan B omistaja ei ole hakenut muutosta lautakunnan päätökseen.

Vaasan HaO 18.4.2018, Päätösnumero 18/0084/2, Diaarinumero 01192/16/5205

Avainsanat: Ojan siirtäminen – Ojan tarpeellisuus – Ojan sijainnin laillisuus – Ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys

Tapauksessa tilan A omistaja haki kunnan ympäristölautakunnalta tilansa halki kulkevan vanhan ojan siirtämistä kulkevalle rajalle. Tilan A omistaja halusi siirtää ojaa siksi, että kiinteistön toiselle puolelle ei ollut kulkua 2–4 metriä syvän ojan yli. Hänen mielestään ojalinja oli tehty ja kunnostettu hänen tilansa läpi luvatta ja siksi oja tulisi siirtää pois hänen tilansa alueelta. Ojituksesta ei myöskään löytynyt mitään viranomaisasiakirjoja. Hänen mielestään ojitus oli tapahtunut ilman hänen suostumustaan, eikä sitä ollut toteutettu ojitustoimituksessa ja siten kyseessä olisi vesilain rikkomus. Tilojen B ja C omistajat vastustivat ojan siirtoa rajalle, koska se aiheuttaa ongelmia salaojitukselle

ja vähentää peltopinta-alaa. Ympäristölautakunta hylkäsi vaatimuksen vanhan yhteisen ojan siirtämisestä valittajan tilan alueelta, sillä nykyinen oja on tilojen kauan sitten kyseiselle linjalle yhteisesti toteuttama ja on sijainnut saatujen selvitysten mukaan puheena olevalla paikalla vuosikymmeniä. Tilan A omistaja vei asian hallinto-oikeuteen ja vaativat ympäristölautakunnan päätöksen kumoamista ja ojan siirtämistä. HaO katsoi tilan A entisten omistajien osoittaneen käytöksellään hyväksyntänsä ojitukselle, sillä ojan kaivua ei ole aikoinaan riitautettu eikä myöhemminkään, ennen tämän asian vireille tuloa ja tilan silloiset omistajat ovat myös maksaneet kustannusjakoesityksen mukaisen kustannusosuutensa. HaO siis katsoi, että ojan kaivuu ja olemassaolo oli näillä toimilla hiljaisesti hyväksytty. VL 5 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan asianosaisten väliseen kirjalliseen sopimukseen tai 9 §:n mukaiseen päätökseen perustuva oikeus ojan tekemiseen toisen maalle ja veden johtamiseen toisen ojaan on voimassa kiinteistöjen omistussuhteiden myöhemmistä muutoksista riippumatta. Näin ollen tilan aikaisempien omistajien hiljainen hyväksyntä on katsottavissa sopimukseksi ja tätä sopimukseen perustuvan oikeuden pysyvyyttä suojataan.

Tapauksessa ei ollut oikeudellista merkitystä sillä, missä määrin tila ja muut tilat saavat hyötyä ojasta nykyisin, kun oja on kuitenkin tarpeen yläpuolisen alueen kuivatukselle, eikä hyödyn vähentyminen aktiivisessa viljelyssä tapahtuneiden muutosten takia anna perustetta velvoittaa hyödynsaajia ojan siirtoon. Oikeudellista merkitystä ei ollut myöskään sillä, että oja jakaa kiinteistön kahteen osaan ja ojan ylittäminen on vaikeaa.

KHO 23.3.2016, Taltionumero 1011, Diaarinumero 1587/1/15

Avainsanat: Vesiasia – Ojitus – Ojan sijoittamista koskeva sopimus – Sitovuus – Pysyvyys – Asema-kaava-alue – Kuivatusvesien johtaminen – Hulevesien johtaminen – Putkioja – Salaoja – Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen – Toimivalta

Tapauksessa oli kyse siitä, että kiinteistönomistaja A oli rakentanut putkiojan omalla kustannuksellaan ja hänen naapurinsa B oli myöhemmin kaivanut toisen ojan tilojen rajalle, yhdistäen tekemänsä ojan tähän A:n ojaan. Veden johtaminen toisen ojaan ei perustunut suostumukseen, sopimukseen tai viranomaisen lupaan. A pyysi kirjeellään kunnan lautakuntaa kieltämään B:tä johtamasta vesiä hänen putkeensa sillä perusteella, että kyseessä on luvaton asumisesta johtuvien harmaiden vesien johtaminen hänen putkeensa ja edelleen vesistöön. Kunnan ympäristölautakunta päätti, ettei kiellä B:tä johtamasta valumavesiään A:n putkiojaan, koska harmaat vedet käsitellään asianmukaisesti ja ei voida arvioida, että keittiöstä syntyvät harmaat vedet ohjautuisivat kyseiseen putkeen aiheuttaen haittaa tai sen vaaraa vesistössä. B valitti asiasta hallinto-oikeuteen, jonka mukaan ympäristölautakunnan päätöksen kumoamiseen ei ole perusteita.

KHO kumosi HaO:n ja lautakunnan päätökset, ja asia palautettiin lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. KHO:n mukaan lautakunta päätti olla kieltämättä B:n tilan vesien johtamisen A:n omistuksessa olevaan putkiojaan selvittämättä lähemmin, onko B:n tilalla oikeutta mainittuun vesien johtamiseen. VL 5 luvun 5 §:n 3 kohdan mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevan erimielisyyden, joka ei edellytä

3 §:n nojalla lupaa tai jota ei käsitellä 4 §:n mukaan ojitustoimituksessa, ja joka aiheutuu veden johtamisesta toisen maalla olevaan ojaan. Saman luvun 9 §:stä ilmenee edelleen, että hyödynsajalle voidaan antaa oikeus johtaa vettä toisen ojaan, jos se on tarpeen alueen tarkoituksenmukaista kuivattamista varten tai 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun seurauksen estämiseksi. Oikeus johtaa vettä toisen putkiojaan voidaan antaa vain, jos veden johtaminen pois muutoin ei ole mahdollista ilman kohtuuttomia kustannuksia. KHO:n mukaan säännökset ilmentävät osaltaan sitä oikeusjärjestyksen perusperiaatetta, että toiselle kuuluva aluetta tai esinettä, kuten putkiojaa, voidaan käyttää ainoastaan omistajan suostumuksin tai viranomaisen laissa säädetyin edellytyksin myöntämän luvan nojalla. Veden johtaminen toisen putkiojaan on luvatonta, ellei ulkopuolinen käyttäjä voi osoittaa olevansa siihen oikeutettu joko sopimuksen tai omistajan antaman suostumuksen tai saamansa viranomaisen luvan nojalla. Tällaisen oikeuden olemassaoloa ei voida johtaa siitä, ettei sitä ole sopimuksessa tai muutoin nimenomaisesti poissuljettu. Tapaus korostaa myös viranomaisen selvitysvelvollisuutta. Lautakunnan olisi tullut ensimmäisenä selvittää, oliko B:n tilalla oikeutta vesien johtamiseen eikä vesien käsittelyn asianmukaisuutta.

VARELY/74/07.02/2013 lausunto

Avainsanat: Ojitusyhteisö – Ojitustoimitus – Ojitusyhteisön purkautumista koskeva asia – Ojitustoimituksessa käsittelyn edellytykset – Ojan kunnossapitovelvoitteet

Tapauksessa oli kyse siitä, että maanomistaja vaati ELY-keskukselta ojitusyhtiön lopettamista tilanteessa, jossa ojitusyhteisön purkamista ei ollut

käsitelty ojitusyhtiön kokouksessa. ELY-keskus katsoi lausunnossaan, että maanomistajan vaatimus ei täyttänyt VL 5 luvun 25 §:n edellytyksiä, eikä se siksi antanut VL 5 luvun 31 §:n edellyttämää määräystä ojitustoimituksen pitämiseen. Lausunnossa ELY-keskus myös muistutti, että VL 5 luvun 26 §:n nojalla ojitusyhteisön purkamistilanteessa ojat tulee saattaa olosuhteet huomioon ottaen luonnontilaisen kaltaiseen tilaan. VL 5 luvun 25 §:n nojalla ojitusyhteisössä on kullakin jäsenellä äänivalta ja päätös hankkeen raukeamisesta voidaan tehdä kokouksessa vain, jos kokouksutsussa on ilmoitettu asian käsiteltäväksi ottamisesta ja päätöstä kannattavat kaikki läsnä olevat aktiiviosakkaat. VL 5 luvun 26 §:n 2 momentin mukaan ojitusyhteisön purkautumista koskeva asia on käsiteltävä ojitustoimituksessa. VL 5 luvun 31 §:ssä säädetään ojitustoimituksen vireille tulosta. Lainkohdan mukaan ojitustoimitusta haetaan asianomaiselta valtion valvontaviranomaiselta ja valvontaviranomaisen on annettava määräys ojitustoimituksen pitämiseen. Tapauksessa maanomistaja haki ojitustoimitusta ennenaikaisesti, sillä ojitusyhteisön purkamista koskeva asia tulee käsitellä ensin ojitusyhtiön kokouksessa ja saattaa uoma olosuhteet huomioon ottaen luonnontilaisen kaltaiseen tilaan. Vasta sen jälkeen valvontaviranomainen eli ELY-keskus voi antaa määräyksen ojitustoimituksen pitämisestä.

4. Loppusanat

Tässä selvityksessä esiteltiin ojitukseen liittyvää sääntelyä ja oikeustapauksia. Selvityksessä käsiteltiin ojitusta koskevaa sääntelyä ja oikeustapauksia aihealueittain, joita olivat lainvalintakysymykset; toimivalta, kuuleminen ja muut menettelykysymykset; uoman statuksen määrittelyminen sekä; oikeus ojitukseen, ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys ja ojituksen toteuttaminen.

Ojitussääntelyn vaikeaselkoisuudesta johtuen ojitusasioita käsittelevälle viranomaiselle voi tulla eteen monenlaisia pulmallisia tulkintakysymyksiä. Käsitellyt aihealueet ovat vain pintaraapaisu ojitukseen liittyvästä sääntelystä ja oikeustapauksista, sillä tutkittavaa olisi riittänyt pidempäänkin selvitykseen.

Jatkossa olisi tarpeen tutkia laajemmin erityisesti ojitusta asemakaava-alueilla ja uoman statuksen määrittelyyn liittyviä kysymyksiä. Aiheisiin liittyy runsaasti tulkintaongelmia, jotka kuormittavat viranomaisia päivittäisessä työssä. Siksi tällaisia selvityksiä tarvitaan lisää. Selvitysten lisäksi ojitussääntely kaipaa myös lainmuutosta, jossa tulkinnallisia lainkohtia selkeytettäisiin.

5. Lähteet

Säädökset

[Vesilaki \(587/2011\)](#)

[Maankäyttö- ja rakennuslaki \(132/1999\)](#)

[Vesihuoltolaki \(119/2001\)](#)

[Ympäristönsuojelulaki \(527/2014\)](#)

[Hallintolaki \(434/2003\)](#)

[Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta \(1250/2014\)](#)

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vesihuoltolain sekä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta
[HE 218/2013 vp](#)

Hallituksen esitys eduskunnalle vesilainsäädännön uudistamiseksi [HE 277/2009 vp](#)

[YmVM 22/2010 vp — HE 277/2009 vp](#), ympäristövaliokunnan mietintö 22/2010 vp, Hallituksen esitys vesilainsäädännön uudistamiseksi

[Vesilaki 1961/264 \(kumottu\)](#)

Oikeustapaukset aihealueittain

Lainvalintakysymyksiä, erityisesti asema-kaava-alueella:

Vaasan HaO 25.6.2020, Diaarinumero 00922/18/5205

KHO 16.9.2011, Taltio 2645, Diaarinumero 3916/1/09

Vaasan HaO, 02.06.2021 21/0089/3 Diaarinumero
00990/19/5211

KHO 2014:79, Taltio 1599, Diaarinumero 2811/1/12

Vaasan HaO 6.2.2018, Diaarinumero 00337/15/5132

KHO 23.3.2016, Taltio 1012, Diaarinumero 2930/1/15

Vaasan hallinto-oikeus 9.9.2021, Diaarinumero
00161/19/5205

Toimivalta, kuuleminen ja muut menettelykysymykset:

Vaasan HaO 25.6.2020, Diaarinumero 00922/18/5205

KHO 16.9.2011, Taltio 2645, Diaarinumero 3916/1/09

Vaasan HaO 15.10.2018, Diaarinumero 00251/17/5205

KHO 8.11.2019, Diaarinumero 01248/18/5211

Vaasan HaO 1.12.2017, Diaarinumero 01476/16/5205

KHO 23.3.2016, Taltio 1012, Diaarinumero 2930/1/15

Vaasan HaO 2.6.2021, Diaarinumero 00990/19/5211

Vaasan HaO 22.12.2017, Diaarinumero 00221/17/5205

KHO 2021:07, Taltio H2390, Diaarinumero 20385/2020

Vaasan HaO 29.08.2019 Diaarinumero 01440/17/5211

Vaasan HaO 8.2.2019, Diaarinumero 00585/18/5211

Vaasan HaO 7.5.2019, Diaarinumero 01279/17/5205

Vaasan HaO 7.5.2019, Diaarinumero 01579/17/5205

Vaasan HaO 6.5.2019, Diaarinumero 01402/17/5205

Vaasan HaO 2.6.2017 Diaarinumero 00566/16/5211

KHO 30.4.2019, Taltio 1886, Diaarinumero 5759/1/17

Uoman statuksen selvittäminen:

KHO päätös 6.10.2015, Taltio 2847, Diaarinumero
3362/1/14

Vaasan HaO 24.5.2021, Diaarinumero
00577/19/5132

Oikeus ojitukseen, ojitusta koskevan oikeuden pysyvyys ja ojituksen toteuttaminen:

Vaasan HaO 14.5.2018, Diaarinumero
01094/16/5205

AVI päätös nro 42/2016/2, Diaarinumero LSSA-
VI/4360/2015

KHO 4.5.2015, Diaarinumero 755/1/14 KHO Muu päätös
9.11.2017, Diaarinumero 2390/1/16

Vaasan HaO 29.9.2010, Diaarinumero
02015/09/5205

KHO 30.12.2005, Taltio 3664, Diaarinumero
2142/1/04

Vaasan HaO 25.6.2020, Diaarinumero
00922/18/5205

Vaasan HaO 18.4.2018, Diaarinumero 01192/16/5205

KHO 23.3.2016, Taltio 1011, Diaarinumero 1587/1/15

VARELY/74/07.02/2013, lausunto

Kirjallisuus

- Ekroos, A. & Majamaa, V.: Maankäyttö- ja rakennuslaki. 4. painos. Edita. Helsinki 2018.
- Hollo, E.: Vesioikeus. Edita. Helsinki 2021.
- Hulevesiopus. Kuntaliitto. 2012. Saatavilla osoitteesta: <file:///C:/Users/A027796/AppData/Local/Temp/1481-hulevesiopus-2012.pdf> Vierailtu 29.9.21.
- Järvenpää, L. & Savolainen, M. (toim.), Maankuivatuksen ja kastelun suunnittelu, 2. painos, Ympäristöhallinnon ohjeita 4/2015, Suomen ympäristökeskus. <http://hdl.handle.net/10138/156521> Vierailtu 3.10.2021.
- Järvenpää, L., Savolainen, M.: Maankuivatuksen ja kastelun suunnittelu. 2. päivitetty painos. Suomen ympäristökeskus. 2015.
- Keränen, M.: Opas kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille vesilain mukaisten ojitusasioiden ratkaisemiseen. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. 2016. Saatavilla osoitteesta: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/120873/OPAS%203%202016.pdf?sequence=8&isAllowed=y> Vierailtu 29.9.2021.
- Majuri, H.: Yleisiä näkökohtia ja säädöksiä ojituksista, Edilex 2012/15 Artikkelit, versio 2.0 Julkaistu 30.3.2012, Saatavilla osoitteesta: www.edilex.fi/lakikirjasto/8731 Vierailtu 29.9.2021.
- Mäenpää, O.: Hallinto-oikeus. 2. uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki 2018.
- Vihervuori, P.: Vesistön järjestelyn ja ojituksen oikeuskysymykset. Lakimiesliiton kustannukset. Helsinki 1987.

Lyhenneluettelo

HE	Hallituksen esitys
VL	Vesilaki
VVL	Vanha vesilaki
MRL	Maankäyttö- ja rakennuslaki
HaO	Hallinto oikeus
KHO	Korkein hallinto-oikeus
AVI	Aluehallintovirasto
VARELY	Varsinais-Suomen ELY-keskus
YSL	Ympäristönsuojelulaki
HL	Hallintolaki

Kuvaluettelo

Kuva 1. Kuvitettu pohdintatehtävä VL 5:9:n ja MRL 161 a §:n soveltamisesta.....	9
Kuva 2. Vesistön, puron, noron, valtaojan ja ojan määritelmät.	31

OPAS 3 | 2022

OJITUKSEEN LIITTYVIÄ OIKEUSTAPAUKSIA

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-398-029-7 (PDF)

ISSN 2242-2935 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-398-029-7

www.doria.fi/ely-keskus | www.ely-keskus.fi

